

Polat, M. (2022). Karesi gazetesinde Bandırma (1886-1888). *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(42), 309-372.

DOI: 10.21550/sosbilder.997869

Araştırma Makalesi / Research Article

KARESİ GAZETESİNDE BANDIRMA (1886-1888)*

Mustafa POLAT**

Gönderim Tarihi / Sending Date: 20 Eylül / September 2021

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 26 Ekim / October 2021

ÖZET

Bu çalışmada Balıkesir’de yayımlanan ilk gazete olması münasebetiyle kentin matbuat hayatında önemli bir yer kaplayan Karesi gazetesinde yer alan Bandırma hakkındaki haberler incelenmiştir. 17 Mart 1886 tarihinde yayın hayatına başlayan gazete, 11 Nisan 1888 tarihinde 105’inci sayıyı çıkararak sona ermiştir. Makale kapsamında, konu irdelenirken bu sayılar esas alınmıştır. Gazetede farklı başlıklar olmakla birlikte özellikle “havâdis-i vilayet” başlığı altında merkez ve kazaların yer aldığı pek çok haber bulunmaktadır. Gazetede 209 haber içeriğinde Bandırma ile alakalı bilgiler bulunmaktadır. Bunlar sınıflandırılarak imar faaliyetleri, asayiş, ziraat ve hayvancılık, tayinler, afetler, teftiş, askerlik, edebiyat ve diğer başlıklarında incelenmiştir. İmar faaliyetlerinin büyük kısmını Balıkesir - Bandırma şose yolu ile yol üzerinde Hamidiye isimli köprüünün yapımı, liman ve iskele inşasının oluşturduğu tespit edilmiştir. Yaşanan doğal afetlerden yangın ve depremin yanı sıra şiddetli rüzgâr, aşırı yağmur gibi mevsim normallerinin üzerindeki hava durumları da okuyucuya aktarılmıştır. Ayrıca Bandırma’dan bazı şairlerin Karesi’de şiirlerinin yayımlandığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Balıkesir, Bandırma, Karesi gazetesi, haber, 19. yüzyıl

Bandırma in Karesi Newspaper (1886-1888)

ABSTRACT

In this study, the news about Bandırma in the Karesi newspaper, which occupies an important place in the printed life of the city due to being the first newspaper published in Balıkesir, was examined. The newspaper, which started its publication life on March

* Bu makale 17-18 Eylül 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilen Bandırma ve Çevresi Sempozyumu’nda sunulan “Karesi Gazetesinde Bandırma” adlı tebliğin gözden geçirilmiş ve genişletilmiş hâlidir.

** Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, Balıkesir / TÜRKİYE, mustafa.polat@balikesir.edu.tr

17, 1886, ended on April 11, 1888 with the 105th issue. Within the scope of the article, these numbers were taken as a basis while examining the subject. Although there are different titles in the newspaper, there are many news, especially under the title of “havâdis-i vilayet”, where the center and the districts are located. There is information about Bandırma in 209 news items in the newspaper. These were classified and examined under the headings of zoning activities, public order, agriculture and animal husbandry, appointments, disasters, inspection, military service, literature and other titles. It has been determined that most of the zoning activities consist of the construction of the Balıkesir - Bandırma highway and the construction of the bridge named Hamidiye, the construction of the port and the pier. The natural disasters such as fire, earthquake, strong wind, heavy rain, snowfall and their effects are conveyed to the reader. It has been seen that the poems of some poets from Bandırma were published in Karesi.

Key Words: Balıkesir, Bandırma, Karesi newspaper, news, 19th century

Giriş

Osmanlı aydınının Batı karşısında gerileyişin muhasebesini yaptığı ve çözümler aradığı en önemli mecra gazeteydi. Büyük anlamlar yüklenen gazeteden toplumu dönüştürmesi, demokratikleştirmesi ve çağdaşlaştırması bekleniyordu. İlk vilayet gazetesi Tuna'nın yayın hayatına başlaması 1865 yılına tesadüf eder. Daha sonra birçok vilayette matbaalar kurulmuş ve gazeteler çıkarılmaya başlanmıştır. Kurulan bu matbaalar vilayetin resmi yazışmalarından sorumlu memur olan mektupçuların idaresine tevdi edilmiş, merkezin uygun gördüğü şeyler gazeteler vasıtasıyla taşraya iletilmiştir. Bu sayede gazeteler aracılığıyla kamuoyu oluşturulması ve yöneticilerle ahali arasında bir etkileşim kanalı açılması sağlanmıştır (Kocabaşoğlu & Birinci, 1995: 101-103).

Balıkesir’de “haftada bir defa olmak üzere Karesi namı altında neşrine ibtidâr” kılınan Karesi Gazetesi’nin amacı, ilk sayısında, gündemdeki haberleri, ilmi ve fenni gelişmeleri aktarmak ve bunların yanı sıra daha ziyade “memleketimizce en ziyade kabil-i istifade bulunan ziraat ve hırâset ve ticaret ve sınaate dair” haberleri paylaşmak şeklinde

okuyucuya iletilmiştir (Karesi Gazetesi, Numara 1, 17 Mart 1886: 1).¹ Böylece 17 Mart 1886 tarihinde yayın hayatına başlayan gazete, 11 Nisan 1888 tarihinde 105'inci sayıyı çıkararak sona ermiştir.

420 sayfa ve yaklaşık 2300 haberden oluşan Karesi Gazetesi taranmış Bandırma Kazası ile ilgili 209 haber tespit edilerek değerlendirilmiştir. Bu haberlerin listesi ekler kısmında araştırmacıların istifadesine sunulmuştur. Yorumlanan bu haberler Bandırma tarihine katkı sağlayacak malzemeler ihtiva etmektedir.² Bu malzemeyi imar faaliyetleri, asayiş, ziraat ve hayvancılık, tayinler, teftiş, afetler, askerlik, edebiyat ve diğer bazı başlıklar şeklinde sınıflandırmak mümkündür.

İmar Faaliyetleri

İmar faaliyetlerinin büyük kısmını Bandırma şose yolunun yapımı, yol güzergâhında Karadere nehri üzerinde Hamidiye isimli köprünün yapımı oluşturmuş ve köprünün resmi açılış töreni haberlere yansımıştır. Diğer bir önemli faaliyet de liman ve iskele inşasıdır. Bununla ilgili merkezi hükümetin verdiği kararlar, ihaleler gazete vasıtasıyla okuyucuya duyurulmuştur.

Bandırma Şose Yolu

Sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınmadaki rolünden dolayı yol yapımına eskiden beri önem verildiği söylenebilir. Yollar refah seviyesinin ölçüsü olarak kabul edilmiştir. Gazetede konuya dair ilk haber 1886 Martının sonuna denk gelir. Bununla birlikte arşiv kayıtlarından Balıkesir - Bandırma yolunun şose olarak düzeltilmesi çalışmalarının daha erken tarihlerde başlatıldığı anlaşılmaktadır (BOA,

¹ Sonraki kayıtlarda Karesi Gazetesi "KG", Numara "Nr." olarak gösterilecektir.

² Karesi gazetesinden istifade edilerek benzer bir çalışma Gönen kazası için yapılmıştır (Yazıcı, 2004: 131-165). Yine bu gazete koleksiyonu üzerine bir tez çalışması mevcuttur (İskender, 2005).

A.{DVNSNMH.d. 13/21, 29 Zilkade 1283; A.}DVN.NMH. 17/10, 29 Zilhicce 1283).

Bandırma şose yolu haberlerin bulunduğu sayı ve sayfalar şunlardır: Sayı 3, sayfa³ 1, 6/1, 6/1, 9/1, 12/1, 24/1, 57/1, 59/1, 61/1, 63/1, 63/1, 75/2, 88/1 ve 98/1. Hamidiye köprüsü haber nüshaları ise 25/4, 29/4, 56/4, 86/2 ve 86/2'dir.

Konuya dair ilk habere göre Balıkesir - Bandırma yolunun nihayetinde yer alan mezbaha çevresinin temizlenerek belediye tarafından senede yetmiş beş lira irat getiren 30 adet dükkân yapılmıştır. Bu faaliyetiyle belediye herkesin takdirini kazanmıştır. Bu mahallin şose yoluyla Bandırma yoluna birleştirilmesi için çalışmalara başlandığı kaydedilmiştir (KG, Nr. 3, 31 Mart 1886: 1). 6 numaralı nüshada valinin yolu bizzat teftiş ve kontrolünden bahsedilmektedir. Yolda Balıkesir mahalleleri ve köylerinden mükellefler çalışmaktadır. Aynı sayılı gazetede yolun tamiri ve eksiklerinin tamamlanması için gerekli işçiyi göndermeleri emriyle vali Bandırma, Gönen kaymakamlarıyla Balya, İvrindi, Kepsut ve Fırt (Susurluk) müdürlerine yazı yazmıştır (KG, Nr. 6, 20 Nisan 1886: 1).

12 Mayıs 1886 tarihli gazetede (KG, Nr. 9, 12 Mayıs 1886: 1) bildirildiğine göre bir önceki yıl yapılan şose yolun kışın bozulan kısımlarının tamirine başlanmıştır. Mühendis Salim Efendi, müdür Hasan Bey ve zabıta memuru Süleyman Ağa'nın gayretleri takdir toplamıştır. Vali yapılan yol tamirine kayıtsız kalmamış ve hızlıca ikmal için Bandırma'ya gitmiştir (KG, Nr. 12, 2 Haziran 1886: 1).

Bir diğer haberde (KG, Nr. 24, 25 Ağustos 1886: 1) Biga Sancağınca inşası gerekli olan Karabiğa İskelesi'nden Çan cihetine giden

³ Diğer haberlerin gösteriminde sayı ve sayfa yazılmadan önce sayı/sonra sayfası yazılacaktır.

yol gündeme getirilmiş ve Bandırma şose yolunun Çan şosesine birleştirilmesinin büyük fayda sağlayacağı vurgulanmıştır.

Ceridetü'l Hakayık gazetesinin 55 numaralı nüshasında maden sahibi bir İtalyalının işletme süresi bittiği hâlde hafriyata devam ettiği, çıkarılan madenlerin durmaksızın nakli sebebiyle Bandırma şosesinin bozulduğuna dair bir haber yer alır. Daha çok madencilik boyutu ve işletme hakkı yönüyle gündeme gelen konu çerçevesinde yola da değinilmektedir. Haber üzerine yapılan araştırmada nakliyede yolun bazı kısımlarının bozulduğu tespit edilir. Bununla beraber verilen zarardan daha fazlasının tazmin edildiği, bir önceki yol tamirinde bin metreden fazla bir kısmın maden sahiplerine yaptırıldığı belirtilmiştir (KG, Nr. 32, 27 Ekim 1886: 1).

57 numaralı gazetede (KG, Nr. 57, 20 Nisan 1887: 1) bir olumsuzluktan bahsedilmektedir. Yol tamiri için istihdam edilen mükelleflerden bazıları kendilerine düşen bölümleri tamamlamamışlar, bunun üzerine Bandırma, Gönen, Sındırgı ve Bigadiç'ten amele sevk edilmiştir. Çalışanların sevk ve idaresi için vilayet idare meclisi azası Basri Bey görevlendirilmiştir. Gazete, Basri Bey'in yeterliliği ve becerikliliği nedeniyle ümitli olduğunu ifade ederek "Cenâb-ı Hak tevfikini refik eyleye." duasıyla haberi bitirir. İki sayı sonra şosenin kontrolüne memur edilen Basri Bey'in yanında Sındırgı ve Bigadiç kaymakamlarının da yol boyunda çalışmaları takip ettikleri aktarılır ki bu durum, yöneticilerce işe verilen önemi göstermektedir (KG, Nr. 59, 4 Mayıs 1887: 1).

13 Mayıs 1887 tarihli "Susurluk'tan Mektup" adıyla çıkan yazıda Bandırma şose yolunun Balıkesir - Susurluk arasının bir haftaya kadar ulaşımına açılacağı, Sındırgı ve Bigadiç kaymakamlarının görev yerlerine döndükleri belirtilir. Yol çalışmalarını kontrolle görevli Basri Bey ise Susurluk - Bandırma kısmına geçmiştir. Burada Gönen kaymakamı Tevfik Bey'le Çerkez ileri gelenlerinden Keçidereli Süleyman Bey ve

Kepsut müdürü İzzet Bey gayret göstermişlerdir (KG, Nr. 61, 18 Mayıs 1887: 1). 1 Haziran 1887 tarihli gazetede Basri Bey'in geçici olarak vilayet merkezine döndüğü haber olmuştur. Aynı gazetede "Susurluk'tan Mektup" adıyla çıkan, biraz da sitem hissedilen diğer yazıda "hizmet gören mükâfat bekler" fehvası hatırlatılarak yolda emeği olanlara teşekkür edilmesi gerektiği belirtilir. Sındırgı ve Bigadiç kazaları kaymakamları ile Gönen kaymakamı Tevfik Bey'in gayret gösterdiği, Basri Beyefendi'nin yirmi günden beri vilâyet merkezinden ta Bandırma'ya kadar dolaşmakta ve yağmur sularından harap olmuş menfezlerin tamiri ve yenilerinin yapımıyla gece gündüz uğraştığı dikkate sunulmuştur (KG, Nr. 63, 1 Haziran 1887: 1).

Yolun noksanlarını tamamlamak için Basri Bey'in tekrar görev mahalline gittiği 75 numaralı gazetede yer almıştır (KG, Nr. 75, 7 Eylül 1887: 2). 7 Aralık 1887 tarihli gazetede (KG, Nr. 88, 7 Aralık 1887: 1) idare meclisi azasından Basri Bey'in memuriyetini tamamladığı kaydedilmiştir. Basri Bey'in görevlendirildiğine dair ilk haberin 57 numaralı gazetede (KG, Nr. 57, 20 Nisan 1887: 1) çıktığı göz önüne alındığında görevlendirmenin yaklaşık sekiz ay sürdüğü söylenebilir.

Şubat 1888'de, sekiz seneden sonra, yoğun kar yağışı nedeniyle yollar kapanmış ve Dersaadet telgraf direkleri dahi kırılarak iletişim kopmuştur. Sonrasında karların erimesi ve sürekli yağın yağmur nedeniyle köprüler yıkılmıştır. Bandırma şose yolunda birkaç menfez su almış ve ovadaki tarlalardan çoğunu dahi su bastığı kayda girmiştir (KG, Nr. 98, 22 Şubat 1888: 1).

Şose yolunun korunması ve tamiri maksadıyla istihdam edilecek bekçilere verilmek üzere yolu kullanan araba ve hayvanlardan vergi alınması bir çözüm olarak gündeme gelmiştir (BOA, ŞD. 1191/28, 23 Cemaziyelahir 1308; MV. 62/76, 9 Receb 1308; İ. MMS. 119/5104, 14 Receb 1308).

Hamidiye Köprüsünün Yapımı ve Açılış Töreni

Gazetede, yol güzergâhındaki Karadere nehri üzerinde inşa olunacak köprü birçok habere konu olmuştur (25/4, 29/4, 56/4 ve 86/2). Yapımı tamamlanarak 15 Kasım 1887 tarihinde resmi açılışı gerçekleştirilen köprüye Hamidiye adı verilmiştir.

Konuya yönelik ilk haber gazetenin 25'inci sayısında (KG, Nr. 25, 1 Eylül 1886: 4) yer almaktadır. Burada inşa olunacak köprünün büyüklüğünden bahsedilerek kaidesi ve lambalarıyla beraber keşif bedeli 40.091 kuruş olarak tespit edilir. İhaleye girecek olanların vilayet idare meclisine yahut yerelde Bandırma idare meclisine müracaat eylemeleri ilan olunmuştur.

29'uncu sayıda (KG, Nr. 29, 6 Ekim 1886: 4) köprünün baş taraflarındaki iki lambanın 16.900 kuruşa ihale edildiği, köprünün üst örtüsü ve diğer noksanları için keşif bedelinin 83 bin küsur kuruş olduğu belirtilir. İhalenin Eylülün sonunda gerçekleşeceği hatırlatılarak katılmak isteyenler vilayet idare meclisine yönlendirilir.

Diğer bir haber (KG, Nr. 56, 13 Nisan 1887: 4) ise köprünün ahşap kısımlarının ihaleye çıkılacağı hakkındadır. Haberde lambaların takıldığı ifade edilir. Yeni ihale şartlarına göre ödeme üç taksitte gerçekleşecek ve köprünün yapımı altmış bir günde tamamlanacaktır. İşe talip olanların vilayet idare meclisine müracaat etmeleri istenmiştir.

Hamidiye köprüsünün resmi açılışına binlerce kişi iştirak etmiştir. Günde bine yakın insanın geçiş yaptığı köprünün yakınında bir karakol yapımı gündeme gelmiş ve konuyla ilgilenmesi için Basri Bey'e talimat verilmiştir. Konuyu değerlendiren Basri Bey valiye gönderdiği yazıda, kış şartlarından dolayı arzu edilen tarzda bir karakol inşasının mümkün olamayacağını, ancak bütün masrafları kendisi tarafından karşılanmak üzere üstü sazla örtülü büyük bir oda ve yanında on atın barınacağı bir ahır hazırlanabileceğini ifade eder. Gazete, Basri Bey'in bu gayretini ve

yardım isteğini vatan sevgisine bağlar ve vali tarafından da taltif buyurulduğunu ifade eder (KG, Nr. 86, 23 Kasım 1887: 2).

Sonraki yıllarda köprünün güçlendirildiği anlaşılmaktadır. Gerekli olan malzemenin Fransa'dan ithal edileceği ve getirilecek malzemelerin gümrük vergisinden muafiyeti kararlaştırılmıştır (BOA, ŞD. 1198/18, 16 Şevval 1310; İ.TNF. 2/19, 4 Zilkade 1310; BEO. 206/15410, 7 Zilkade 1310).

Bandırma Limanının İnşası

İmar faaliyetlerinin bir bölümünü liman inşaatı oluşturmaktadır ve gazetede konuya dair sekiz haber yayımlanmıştır (19/1, 23/1, 24/2, 41/1, 59/2, 68/4, 90/4 ve 95/2 numaralı nüshalarda). 21 Temmuz 1886 tarihli gazetede yer alan haber bir zamandan beri henüz bir karara bağlanmamış olan Bandırma Limanı'nın inşası imtiyazına dairdir. Konu Babıali'den sorulduğunda iş izninin Bandırma Belediyesi'ne verildiği ve ilerde bir de rıhtım inşa edilebileceği belirtilmiştir. Vali, ihalede belediyenin tercih edilmesinin ve inşa izninin belediyeye verilmesinin bir lütuf olduğunu söyleyerek Bandırma ahalisinden el birliğiyle gayret göstermelerini istemiştir. Keşif yapılarak inşaata başlanılabilmesi için Nafia Nezaretinden (Bayındırlık Bakanlığı) bir mühendis istenmiştir (KG, Nr. 19, 21 Temmuz 1886: 1). Sonraki sayılarda istenen mühendis ile bir de kondüktörün gelerek görevlerine başladıkları haberleştirilmiştir (KG, Nr. 41, 29 Aralık 1886: 2).

Konuya ilişkin ikinci haber *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinden çıkan bir haberin tashihine yöneliktir. Haberden liman ve rıhtım inşa izninin birkaç sene önce Bandırma Belediyesi'ne verilmişse de sonra meclis kararıyla İstanbul'dan bir kişiye devredildiği anlaşılmaktadır. Ancak durumu kabullenmeyen ahalinin müracaatı ve valinin de bu yöndeki isteği üzerine yetki tekrar belediyeye verilmiştir (KG, Nr. 23, 18 Ağustos 1886: 1).

Liman seddinin altmış beş metrelik eski molozlarının harita ve keşif defterleri gereğince, tamir ve seksen beş metre yeni set ilavesiyle toplam yüz elli metrelik yerin tamir ve inşasının dört senede ikmal olunması şartıyla Mayıs'ın yirmi birinci gününe kadar ihaleye çıkarıldığı duyurulmuştur (KG, Nr. 59, 4 Mayıs 1887: 2). Ancak sonraki bir haberde kısalığından dolayı sürenin Temmuz'un on birinci gününe kadar uzatıldığı duyurulmuştur (KG, Nr. 68, 14 Temmuz 1887: 4). Yıl sonuna doğru yayımlanan 90'ıncı sayıda (KG, Nr. 90, 21 Aralık 1887: 4) liman seddi ihalesi için talip olanların Bandırma idare meclisine müracaatları ilanı tekrarlanmıştır. Daha sonra ihale bedelinin on iki bin lirada kararlaştırıldığı ve daha aşağı fiyat veren olmazsa Peremeli dalyancı Panako ile kontrat imzalanacağı kaymakamlık canibinden bildirilmiştir (KG, Nr. 95, 25 Ocak 1888: 2).

Liman ve rıhtımın uzun yıllar tamamlanamadığı arşiv kayıtlarına yansımıştır. Bir belgede Bandırma'da iskele ve limanın olmaması cihetiyle askerlerin Erdek limanına çıkarılacağı ifade edilmiştir. Henüz yarısı tamamlanmış olan Erdek – Bandırma şose yolu çalışmalarının hızlandırılmasına dair Harbiye Nezaretinden gelen istek üzerine durumun Ticaret ve Nafia Nezaretine iletildiği kayıtlıdır (BOA, BEO. 1007/75463, 15 Rebiülahir 1315).

Bu konudan bahseden arşiv vesikaları liman ve rıhtım yapımının neden bir türlü sonuçlandırılmadığının ipuçlarını barındırmaktadır. Örneğin limana rıhtım seddi ve iskele yapılması için azadan Nuri ile eşraftan Meleki efendilere verilen para ketmedilmiştir. Karesi valisi dilekçesinde yargılanmaları için merci tayini istemiştir (BOA, ŞD. 1545/55, 29 Zilkade 1304). Karabet Kefciyan'ın şikâyeti ise liman inşaatı ihalesini kazandığı hâlde Bandırma Belediye Meclisi'nce kontratının iptal edilerek yeniden ihale yapıldığı hususuna dairdir (BOA, DH. MKT. 1452/30, 13 Muharrem 1305). Konuyla alakalı gereğinin Ticaret ve Nafia Nezareti'nce yapılması istenmiştir (BOA, DH. MKT. 1465/52, 6 Rebiülevvel 1305). Nafia Komisyonu'nca inşaatı dair krokiler ve on iki

maddeden oluşan şartname hazırlanmış keşif bedelleri ve hesaplar çıkarılmıştır (BOA, ŞD. 1187/4, 6 Şevval 1305).

Eğitim

Konuya dair haberlerin bulunduğu sayılar 2/4, 5/1 ve 48/1'dir. Gazetenin 2'inci sayısında açılışı kararlaştırılan iptidai mektebe yeni usûl eğitim metoduna hâkim bir öğretmene ihtiyaç duyulduğu belirtilerek isteyenlerin vilâyet maarif meclisine müracaat etmeleri ilan olunmuştur (KG, Nr. 2, 24 Mart 1886: 4). 13 Nisan 1886 tarihli gazetede mektebin resmi açılışının memurlar, eşraf ve rüşdî mekteb öğrencilerinin de katılımıyla gerçekleştiği yer alır (KG, Nr. 5, 13 Nisan 1886: 1). Okul yapımının ihtiyaca bağlı olarak devam ettiği görülmektedir. Daha önce inşaatına başlanan, 350 öğrencinin ihtiyaçlarına cevap verebilecek kapasitede iki katlı bir iptidai mektebin yapımının tamamlanarak resmi açılışın büyük bir katılımı ile gerçekleştirildiği kaydedilmiştir (BOA, MF. MKT. 352/13, 26 Kânunusani 1312).

Eğitime dair son haber ise 16 Şubat 1887 tarihli gazetede bir şikâyet mektubunda dile getirilenlerin aktarılmasından ibarettir. Buna göre muallim-i evvel Ahmed Efendi'nin yeni usûl ve metoda vakıf olmadığı, muallim-i sâninin yetersizliği yanında çocukları da sürekli aşağıladığı, kapıcı Hafız Mehmed'in de çocukları dövdüğü ve bunlara ek olarak kitapların yüksek fiyatla satıldığı iddia edilir. Gazete idaresi şikâyetleri sıralayarak yerel yöneticilerin dikkatini çekmek istemiştir. Konuya dair başka bir habere tesadüf edilmediğinden iddiaların gerçekliğini öğrenmek başka kaynaklara müracaatı zorunlu kılmaktadır (KG, Nr. 48, 16 Şubat 1887: 1).⁴

⁴ Benzer bir durum iptidai mektepte yaşanmıştır. İkinci muallim Mustafa Efendi'nin "yazı talim ve tedrisine muktedir olmadığı gibi yedinde ehliyetnamesi dahi olmadığı" gerekçesiyle azli ve yerine Çırpanlı Ahmed Efendi'nin tayininin münasip görüldüğü Bandırma maarif komisyonunca bildirilmiştir (BOA, MF. İBT. 24/80, 22 Kânunusani 1305)

Tayinler

Gazetenin yarı resmi niteliğinden dolayı hemen her sayıda memur tayinlerine ve tevcih edilen rütbelere rastlanmaktadır. Genelde bu tür haberler “Tevcihât” başlığı altında okuyucuya duyurulmaktadır. Bandırma kasabası mal müdürlüğüne Ayvalık mal müdürü Fehmi Efendi’nin, Bandırma mal müdürü Avni Efendi’nin ise Erdek kasabası mal müdürlüğüne atanması (KG, Nr. 3, 31 Mart 1886: 1); mal müdürü Fehmi Efendi’nin değiştirilmesi gereği üzerine Erdek Mal Müdürü Mehmed Asım Efendi Bandırma’ya tayini (KG, Nr. 7, 27 Nisan 1886: 1); Bandırma Kazası naibi Abdurrahman Fazlı Efendi’nin memuriyet süresinin üç ay uzatılması (KG, Nr. 11, 26 Mayıs 1886: 2) ve naibe İzmir pâyesi tevcihi (KG, Nr. 17, 7 Temmuz 1886: 1); Sandık Eminliği’ne Süleyman Efendi’nin tayini (KG, Nr. 23, 18 Ağustos 1886: 2); tahrirat kâtip yardımcılığına mukayyid Ahmed Efendi’nin, mukayyitliğe de mülazım Mehmed Efendi’nin tayini (KG, Nr. 25, 1 Eylül 1886: 2); kaza naipliğine Cemil Efendi’nin⁵ tayini (KG, Nr. 31, 20 Ekim 1886: 1); Bandırma acente kâtibi Hüseyin Vehbi Efendi’nin Gönen kazası tahrirat kâtipliğine tayini (KG, Nr. 38, 8 Aralık 1886: 1); İdare Meclisi azalığına Hacı Haşim Bey’in, Bidâyet Mahkemesi ikinci kâtipliğine Hafız Hulusi Efendi’nin tayini (KG, Nr. 40, 22 Aralık 1886: 1); Bidayet Mahkemesi aza mülazımlığına Matyos Efendi’nin tayini (KG, Nr. 60, 11 Mayıs 1887: 1); idare meclisi azalığına Said Bey, Edincikli İbrahim ve Yordan efendilerin; bidayet mahkemesi azalığına Hacı Hafız Mehmed Efendi’nin tayin kılınması (KG, Nr. 71, 3 Ağustos 1887: 1); Bandırma kaymakamlığına Sapanca müdürü Ömer Efendi’nin tayini (KG, Nr. 72, 10 Ağustos 1887: 1); a’şar memuru Yusuf Rahmi Efendi’nin Edremit mal müdürlüğüne tayini (KG, Nr. 75, 7 Eylül 1887: 2); kaza tahrirat kâtipliğine Gönen tahrirat kâtibi Hüseyin Vehbi Efendi’nin tayini (KG,

⁵ Bandırma kaymakamlığına da vekâleten bakacak olan Mehmed Cemil Efendi’ye bir maaş daha verileceğine dair bkz. BOA, DH. MKT. 1455/39, 29 Muharrem 1305.

Nr. 85, 16 Kasım 1887: 1); Bandırma Kazası'na bağlı Manyas müdürlüğüne Balat (Dursunbey) müdürü Mehmed Efendi'nin tayini (KG, Nr. 97, 8 Şubat 1888: 1) gazeteye yansıyan tevcihât haberlerini oluşturmaktadır.

Doğal Afetler

Sazların yangınlara yol açması, depremler, yıllar sonra gelen yoğun kar yağışı ve etkileri gibi kentin sosyal yaşamında yer kaplayan ancak günümüzde unutulmuş bazı hadiseler bu tür haberlerin ayrıntısında gizlenmiştir. Bu kategoride dokuz adet haber mevcuttur (21/1, 23/3, 44/1, 58/1, 61/1, 98/1 -2 adet-, 100/1 -2 adet-).

23 numaralı gazetede Bandırma'da birkaç sene önce vukua gelen büyük yangından bahisle sebebi ve çıkan yangınların önüne nasıl geçilebileceği üzerinde durulur. Yazıya göre yangınların temel sebebini sazlar oluşturmaktadır. Kazanın başlıca mamulâtı olan kaba hasırları imal etmek üzere Manyas Gölü'nden fazla miktarda biçilip getirilmiş olan sazlar, ara sıra çıkan ufak tefek yangınların dahi sebebini oluşturmaktadır. Bandırma'nın yangın tehlikesinden kurtarılması sazların umumunu alacak bir depo inşasıyla mümkün olacaktır. Her ne kadar belediye heyeti bir sene evvel konuyla ilgili bir tedbir alacağını söylemişse de bir gelişme yaşanmamıştır. Gazete idaresi hasır sazının barut benzeri bir özellik taşıdığından söz ederek emniyetsiz bir hâlde bulundurulmasının uygun olmayacağını kaymakam Tahir Efendi'nin nazarı dikkatine sunmuştur (KG, Nr. 23, 18 Ağustos 1886: 3).

Bunun dışında küçük çaplı bazı yangınlara da haberlerde yer verilmiştir. Örneğin kasaba civarında meyhaneci Yordan'ın rakı yapımına mahsus olan baraka şeklindeki binasında yangın meydana gelmiş, çabalar neticesinde başka yerlere sıçramadan kontrol altına alınmıştır (KG, Nr. 58, 27 Nisan 1887: 1). Yine Hristoridi'nin kiracı olarak ikamet eylediği hanede yangın zuhur etmiş ise de yayılmadan kontrol altına alınmıştır (KG, Nr. 61, 18 Mayıs 1887: 1).

Balıkesir bölgesi bilindiği üzere deprem tehlikesi ve aktivitesi oldukça yüksek bir bölge olduğundan geçmişte de depremler olmaktadır. 23'üncü nüshada dört beş geceden beri bazen şiddetli bazen de hafifçe depremler meydana geldiği ve depremlerde kimsenin zarar görmediği kaydedilmiştir (KG, Nr. 23, 18 Ağustos 1886: 3). Diğer bir haberde de biri hafif diğeri şiddetli iki depremin vukua geldiği haber verilmiştir (KG, Nr. 100, 7 Mart 1888: 1).

Hayatın akışını etkileyen şiddetli rüzgârların konu olduğu bir haberde posta vapurunun Bandırma'ya gelememiş olduğu yazılmıştır (KG, Nr. 21, 4 Ağustos 1886: 1). Aynı içerikte bir diğer yazıda şiddetli poyraz nedeniyle vapurların Bandırma'ya gelememesiyle cuma ve pazartesi postasının gecikmeyle ulaşacağı haber verilmiştir (KG, Nr. 44, 19 Ocak 1887: 1). Diğer bir habere göre Kânunusaninin 26'ıncı günü şiddetle esen poyraz nedeniyle limanda bulunan Yunan tebaasından kaptan Yani'nin bindiği Gulaş adlı geminin karaya vurduğu, tayfaları kurtulmasına rağmen taşıdığı bin kile buğdayın çoğunun ziyan olduğu Bandırma kaymakamlığından bildirilmiştir (KG, Nr. 98, 22 Şubat 1888: 1).

22 Şubat 1888 tarihli gazetede aktarıldığına göre sekiz yıl aradan sonra yoğun kar yağışı ile yollar kapanmış ve Dersaadet telgraf direkleri dahi kırılarak iletişim kesilmiştir. Sonrasında karların erimesiyle hâsil olan sulardan ve durmadan yağan yağmurlardan hasar vukua gelmiştir. Bigadiç'te Simav nehri üzerinde bulunan büyük köprü ile Kepsut'taki Kele köprüsünün yarısı zarar görmüştür. Bu felaketten Bandırma'da etkilenmiş, şose yolunda birkaç menfez su almış ve ovadaki tarlaların çoğunu dahi su kaplamıştır. Gazete yönetimi kasabada kar ve yağmur dolayısıyla bazı duvarların yıkılmaya yüz tuttuğu hatta bazılarının çöktüğüne dikkat çekerek belediyenin tedbir almasını salık vermiştir (KG, Nr. 98, 22 Şubat 1888: 1). Konuya ilişkin bir diğer haberde aşırı yağmur nedeniyle Bandırma'ya bağlı Manyas nahiyesinden doğan Karadere nehrinin taşıdığı bazı köylerin ekinleri ile hayvanlarının zarar

gördüğüne dair Bolcağaç Köyü'nden Mustafa Efendi imzasıyla matbaaya bir varaka geldiğinden bahsedilmiştir (KG, Nr. 100, 7 Mart 1888: 1).

Edebiyat

Karesi 'de bandırmalı üç şairin şiirlerine yer verilmiştir. Mehmed Nuri, Ahmed Enis ve “Bandırma'dan Birisi” gazeteye gönderdikleri şiirlerle Bandırma edebi hayatına kayıt düşmüşlerdir.

İçinde Bandırma'nın da olduğu edebiyata ait ilk haber ilginç bir ayrıntıyı barındırmaktadır. Bu nüshada “Bandırma'dan Birisi” imzasıyla yazılan bir nazire vardır ki bu şiir, “Şerif” imzasıyla matbaaya gönderilen ve basıldıktan sonra Kırşehir sancağı evkaf müdürü Hüseyin Eşref Efendi tarafından yazılan ve Mecmua-i Ulûm'da yayımlanan terci-i bendden intihal olduğu anlaşılan şiire bir naziredir (KG, Nr. 66, 30 Haziran 1887: 3).

İlk ve son beyitleri şöyledir:

*Dikkat ediniz dehrde evvel ne olurdu
Erbâb-ı kemâlât ile âfak dolardı*

...

*Bir sârik-ı şi'r oldu hüveyda Karesi'de
Evveller eğerçi orada şair olurdu.*

Diğer bir şiir nüshada “Bandırma'dan Mehmed Nuri” imzasıyla çıkmıştır. Meramını anlattığı kısa yazıda şair bir önceki nüshada gördüğü bir şiire nazire olarak kaleme aldığını ifade etmektedir (KG, Nr. 71, 3 Ağustos 1887: 3). Şiir,

*Meclis-i rindâna (Nuri) girme aklın var ise
Kat' olur zira sonunda sabr u sâ mânın senin”*

mısralarıyla son bulmaktadır.

“Bandırma'dan Mehmed Nuri”nin 73 numaralı nüshada iki gazeli yayımlanmıştır (KG, Nr. 73, 17 Ağustos 1887: 2). Gazel,

*Reh-i aşka girip oldum revane her çi bâd âbâd
Bu rehden dönmem ay geçer ve zamane her çi bâd âbâd*

şeklinde başlar.

Bir diğer şair “Bandırma’dan Ahmed Enis” imzasıyla 78 (KG, Nr. 78, 28 Eylül 1887: 2) ve 83’üncü (KG, Nr. 83, 2 Kasım 1887: 2) nüshalarda gazeller yayımlar. Gazel,

*Sabûr ol cevri-i bî-dâde eğer dermânın istersen
Mariz-i gadre tedbiri budur Lokmân’ın istersen*

diye başlar. Bu gazele 85 numaralı sayıda

*Deme bî-dâde bî-dâd ey gönül iz’ânın istersen
Marizî gadre teşbih eyleme irfânın istersen*

şeklinde başlayan Mehmed Nuri’nin bir naziresi yer alır (KG, Nr. 85, 16 Kasım 1887: 3).

Konuya dair son örnek 104’üncü sayıdaki yine Mehmed Nuri’ye ait bir gazeldir (KG, Nr. 104, 4 Nisan 1888: 2).

Ziraat

Tarım ve ziraatla ilgili, gazetede pek çok yazı mevcuttur. Bunların bir kısmında Bandırma ismi de geçmektedir. İlk belge gazetenin 4’üncü sayısında yer almaktadır. Bu sayıdan sonra ismi sıkça geçecek olan vilayetin genç ziraat müfettişi Ervant Agaton Efendi ipek böcekleri tohumlarına ait olan fennî tedbirleri bizzat icra etmek üzere Bandırma ve Erdek kasabalarına gitmiştir (KG, Nr. 4, 6 Nisan 1886: 1).

Gazetede yayım hedefleri doğrultusunda zaman zaman çiftçileri bilgilendirici, yeni usûlleri tanıtıcı veya uyarılar ihtiva eden yazılar çıkmıştır. Bunlardan biri de “Çiftçilik” adıyla yayımlanmıştır. Yazarı “505” rumuzuyla farklı konularda gazeteye makale gönderen entelektüel

ve bilgili bir zat olup Gönen'in Kavak Köyü'nde⁶ bir çiftlik işletmektedir. “Fenn-i ziraat nazariyatına tatbikan amelîyat ve tecrübe bahsinden” adlı bir yazı dizisinin ikincisi olan makalede çiftçi ve mevrûat kelimeleri irdelendikten sonra asıl konuya geçilmiştir. Yağmurların Edincik ve Bandırma çevresine yağmur çoğu sene Eylül ve Ekim'de düştüğünden kışlık ekim faaliyetine Eylül sonu ve Ekim başında başlanılır. Ekim işlemleri sonrasında çiftçilerin “aktarma” dedikleri nadas işlemleri başlar. Tarlalar hâline göre en azı üç seneden nihayet altı seneye kadar dinlendirilir. Toprağın iyi mahsul yapması için dört defaya kadar tekrar tekrar sürülmesi önerilmiştir. Yaz ekimi hububatın cinsine ve yağmurun yağışına göre Nisan başından Mayıs başına kadar devam ettiği ifade edilmiştir (KG, Nr. 7, 27 Nisan 1886: 2). Yazarın Bandırma civarında yağmur ve karın hangi ayda yağdığını ve yıllara göre seyrettiği değişimi günlüklerinden yola çıkarak aktarması bölgeyi iyi tanıdığının kanıtıdır.

Yukarıda bahsedilen yazı dizisinin bir başka makalesinde (KG, Nr. 15, 23 Haziran 1886: 3) ekinin biçilme mevsimi konu edilerek tarlada bırakılan başağı hatırlatılır ve orakçı taifesinin çiftçiye verdiği zarardan bahsedilir. Yazarın “kurtuluşun tek çaresi” olarak önerdiği çözüm “Özburun” orak makinesidir. Fiyatı kırk lira olan makine Bandırma'da Yazıcıyan Agop Efendi tarafından satılmaktadır. Bahsi geçen diğer bir konu da maarif ve sanayide terakkinin ve bu sayede servet ve refaha malik olmanın şirketler kurmakla mümkün olacağıdır. Yazar kendi durumundan bahsederken Bandırma'ya dair bir ayrıntı da karşımıza çıkar. Edincik ve Bandırma havalisi içinde her birinin yedi çiftten on sekiz, yirmi çifte kadar öküz koştüğünü ve birbirine yürüyerek bir saatten nihayet üç saate kadar mesafede bulunan sekiz dokuz adet çiftlik işlettiklerinden bahseder. Şirketleşme, alet edevat kullanımından söz

⁶ Günümüzde bu isimde bir köy mevcut değildir. Arşiv belgelerinden Paşaçiftliği Köyü ile komşu olduğu (BOA, DH. MUİ. 16/39; ve diğer bir belgeden de Alamadin, Kötelyi, Munamak, Yortan köyleriyle aynı koruya sınırlı oldukları kaydedilmiştir (BOA, A. {DVNSMHH.d. 91/67).

ettikten sonra eski usulleri terk etmedikçe ziraatta ilerlemek bir yana geriye gidileceğini hatırlatır.

Gazetenin bir sonraki sayısında Balıkesir eşrafından Halid Bey ile Sakizâde Hacı İsmail Efendi'nin Özburun fabrikası orak makinelerinden alarak Tepecik ve Paşa köylerinde bulunan çiftliklerinde, civar köylerden haylice kimseler hazır olduğu hâlde makineyi tecrübe ettikleri müfettiş Agaton tarafından aktarılmıştır (KG, Nr. 16, 30 Haziran 1886: 1).

Gazetenin başka bir bölümünde ziraat müfettişi, demir pulluk ve tırmık gibi ziraatın terakkisine hizmet eden makinelerin Avrupa'dan alındığını ancak bozulduğunda usta olmamasından dolayı atıl kaldığını söyler. Ancak şimdi bu durumun çözüme kavuştuğu, Bandırma'dan Mısıryan Serkis ve Yazıcıyan Agop efendilerin sermaye koyarak Avrupa'da fen tahsili görmüş Polad Efendi'nin kontrolü altında bir demirhane açtıkları ifade edilmiştir. Demirhanede ithal makinaların tamiri yanında en az onlar kadar sağlam yerli ziraat aletleri de üretilmektedir (KG, Nr. 34, 10 Kasım 1886: 1).

Agaton gazetesinin 39'uncu sayısında demirhane ürünlerinden bir adet demir tırmık satın aldığını, vilâyet muhasebe kâtiplerinden Hacı Mustafa Efendi'nin şehir kenarındaki tarlasında tecrübe ederek faydasını izleyiciler huzurunda ispatladığını ifade eder. Matbaa idaresi çiftçileri ziraata teşvik uğrunda himmet ve gayret gösteren müfettişten takdirle bahseder (KG, Nr. 39, 15 Aralık 1886: 1).

Müfettiş vilâyet ziraat odasına sunduğu lâyihada tecrübe ettiği tırmığın köylülere ulaştırılması için çözüm teklifi önermiştir. Buna göre köyler menâfi sandığından borç aldıkları takdirde beş altı takım tırmık ve pulluk edinebileceklerdir (KG, Nr. 41, 29 Aralık 1886: 2).

Vilâyet müftüsü Hacı Süleyman Efendi Fazlı Kuyusu adlı yerin karşısında mutasarrıf olduğu yedi dönüm tarlasını Ziraat Odası ile ziraat müfettişi Agaton Efendi'nin marifet ve nezaretleriyle yeni tarım usullerinin uygulanması için iki seneliğine bedelsiz Ziraat Odasına

bırakmıştır. 53'üncü sayıda müfettişin Bandırma'da kurulan fabrikanın ürettiği tırmık ve pulluğu tecrübe ettiği ve valinin de izlemeye geldiği anlatılır. Matbaadan birinin de katıldığı tören verimli geçmiştir (KG, Nr. 53, 23 Mart 1887: 1).

Gerekli tanıtımlardan sonra orak makinesinin köylüler tarafından satın alınmaya başlandığı söylenebilir. Günde otuz dönüm yeri biçip orakçı yevmiyesinden ve zamanında mahsulün ortadan kaldırılmasından dolayı büyük faydası görülmüştür. Müfettiş, makinelerin beher takımının otuz liraya alınabileceğini belirtmiş, daha fazla bilgi edinmek isteyenlerin müfettişliğe müracaat eylemelerini istemiştir (KG, Nr. 62, 25 Mayıs 1887: 1).

Farklı bir haber de bağları mahveden ve o günlerde etkili olan filoksera hastalığı ve ona karşı alınacak tedbirlere ilişkindir. Filokseranın yayılmasının önlenmesi için yurt dışından her nevi meyve vesair fidanların ithali yasaklanmıştır. Bazı kişiler Dersaadet'ten Bandırma iskelesine oldukça fazla fidan getirip ısrarla vilayete sokmak istemişler, hatta bazı saygın ve itibarlı kimselerin de onları destekleyici ifadeleri olmuştur. Fakat Bandırma Rüşumat Müdürü Hacı Hakkı Bey görevi gereği hepsini imha etmiştir (KG, Nr. 56, 13 Nisan 1887: 1).

61'inci nüshada hayvanlardaki bir hastalıktan bahsedilir. Bandırma'da tavuklarda hastalık zuhur ettiği duyulunca ziraat müfettişi Ervant Agaton Efendi olay mahalline gitmiştir. Hastalık sebebiyle 5 bin tavuk telef olmuştur. Müfettiş gerekli korunma tedbirlerini sağlamış ve dönünce tavuklara arız olan, teşhiste bulunduğu kolera hastalığının tedavi yollarına dair bir varaka kaleme almıştır (KG, Nr. 61, 18 Mayıs 1887: 2).

8 Haziran 1887 tarihli gazetede ifade edildiği üzere ziraat müfettişi Agaton Efendi ipek böcekleri tohumlarına ait fennî tedbirleri icra etmek üzere birkaç gün önce Bandırma ve Erdek'e gitmiştir. Aynı sebeple bir önceki gelişi 6 Nisan 1886 tarihine rastlamaktadır. Aynı gazetenin ilk sayfasında kazaların ekin durumunun konu edinildiği

haberde geçen seneye kıyasla sancağın genelinde yüzde on nispetinde bereket olduğu ama Bandırma'da üretimin değişmediği, bununla birlikte zahire fiyatının yüzde on kadar düştüğü ifade edilmiştir (KG, Nr. 64, 8 Haziran 1887: 1).

Mahkeme, Yargılama, Davalar

Yaşadığımız iyilikler kadar gördüğümüz, duyduğumuz suçlar da hayatın bir diğer yönünü yansıtmaktadır. Haberlere bakıldığında cinayet, yaralama, hırsızlık, fiil-i şeni, alacak gibi pek çok davanın yargıya intikal ettiği görülür. Örneğin Bandırma'ya bağlı Manyas'ın Balıklidere Köyü'nden Çerkes Hacof'u öldürmekten dolayı zanlı olan uzun boylu, sivri burunlu, buğday rengi yüzlü, sarı bıyıklı Çerkes Şarok'un yargılanması (KG, Nr. 11, 26 Mayıs 1886: 4), Bandırma Kazası'ndan Rum milletinden Yorgaki ile Dimitri'yi para talebiyle yaralayan zanlı İsmail b. Tavi'l'in yakalanması (KG, Nr. 21, 4 Ağustos 1886: 4), Bandırma'ya tabi Edincik nahiyesinin Hıdır Köyü'nden çoban Tatar Abdullah'ı yaralamasından dolayı Halim'in yargılanması (KG, Nr. 29, 6 Ekim 1886: 4 ve Nr. 62, 25 Mayıs 1887: 4), yakalanarak Bandırma yönetimine teslim edilen iki eşkıyanın çaldıkları iki atın sahiplerinin araştırılması (KG, Nr. 35, 17 Kasım 1886: 4), Bandırma kaymakamı Tahir Efendi'nin Manyas'ta hayvan hırsızlığı yapan yirmi kişiyi yakalaması (KG, Nr. 40, 22 Aralık 1886: 1), Bandırmalı Ali Osman'ı katil ve Kadri'yi yaralamasından dolayı zanlı Mahan oğlu Agop'un hizmetkârı Dimitri'nin yargılanması (KG, Nr. 73, 17 Ağustos 1887: 4 ve KG, Nr. 82, 26 Ekim 1887: 4), Bandırma kasabasında oturan Rum milletinden Hristakyani oğlu Yorgaki ile Ananosti oğlu Dimitri'nin yolunu keserek para talebiyle kendilerini yaralayan İsmail'in mahkemeye sevki (KG, Nr. 97, 8 Şubat 1888: 4), Bandırma Kazası'na bağlı Edincik nahiyesinde Sakarlı köylü çoban Tatar Abdullah'ı darp ve yaralayan zanlı Halim b. Mehmed'in cürmü sabit olup yedi sene müddetle küreğe konulması (KG, Nr. 104, 4 Nisan 1888: 4), Osman Pazarı muhacirlerinden Mehmed Pehlivan Bandırma'da misafir kaldığı

Raif Bey Hanı'nda han hizmetçisi bulunan Rumeli muhacirlerinden Köstenceli İsmail'i yaralayıp firar ettiği ancak daha sonra yakalandığı, yine aynı sayıda Bandırma kasabası ahalisinden Şükrü Efendi'nin Martın 6'ncı günü Manyas'ın Kazak Köyü'nden iki erkek ile bir hatunu yaraladığından dolayı yargılanması (KG, Nr. 105, 11 Nisan 1888: 1) bu kapsamdaki maddeleri oluşturmaktadır.

Mahkemeye intikal eden diğer bir husus alacak davalarıdır. Gazetede konuya dair birçok haber (11/4, 14/4, 23/4, 31/4, 34/4 -iki adet-, 35/4, 44/4, 47/4, 48/4 -iki adet-, 70/4, 92/4, 93/4, 104/4) mevcuttur. Alınan borçların vadesi geldiği hâlde ödenmemesi durumunda rehin gösterilen gayrimenkullere mahkemece el konularak satışa çıkarıldığı görülmektedir. Örneğin Bandırma Bidayet Mahkemesi icra memuriyetinden verilen ilana göre Ermeni kilisesi cemiyet reisi Hacı Manok Ağa'nın kilise akçesinden Edincik Kasabası'ndan Panosi Oğlu Abik'e vermiş olduğu akçenin tahsili için borçlunun Edincik'te Topçu Burnu adlı mahalde bulunan iki dönüm zeytinliği, Akçeşme'de bir adet bahçesi satılacağından talip olanların on beş güne kadar Bandırma Bidayet Mahkemesi İcra Dairesi'ne müracaat eylemeleri istenmiştir (KG, Nr. 23, 18 Ağustos 1886: 4). Yine Bandırma İcra Memurluğundan gazeteye verilen ilana göre Göcen Ahmet zevcesi Ümmühan Hatunun Edincikli Ahmet Çavuş'ta bulunan alacağını tahsil için borçlunun Tavukçu mevkiindeki üç dönüm zeytin bahçesi bin beş yüz kuruşa satışa sunulmuştur (KG, Nr. 34, 10 Kasım 1886: 4).

Germiyan Vakası

Rumeli muhacirleriyle Çerkezler arasında Germiyan adlı mevkide, temelinde arazi anlaşmazlığı olan tartışmaların büyüyerek çatışma boyutuna vardığı anlaşılmaktadır. Konuya dair dört haber (3/1, 19/4, 32/2, 34/2) bulunmaktadır.

Bandırma Kazası'na bağlı Manyas nahiyesinde Kızılkilise, Bolcağaç, Eskiçatal ve Eşen köyleri arasındaki Germiyan bölgesinde

yaşananlar uzun süre mahkemeleri meşgul etmiştir. 1883 yılının Aralık ayında Rumeli muhacirleriyle Çerkezler arasında belirtilen bölgede bir münazaa çıkmıştır. Olay mahkeme zabıtlarına Germiyan vakası olarak geçmiştir. Yaşanan arbedede birkaç kişi yaralanmış ve ölenler olmuştur. Vilâyet savcı yardımcısı Ali Haydar Bey olayın soruşturulmasıyla görevlendirilmiştir. Dosyada iki kişinin cinayetle otuz kişinin de yaralamadan dolayı yargılanması istenmiştir (KG, Nr. 3, 31 Mart 1886: 1). 21 Temmuz 1887 tarihli nüshada muhacirlerden Hüseyin b. Mustafa ile Çolakoğlu Abdullah'ı öldüren zanlı Haydar Köyü'nden Zekeriya b. Osman ve Hacı Mehmed Bey'in yargıya teslim olması için on gün mehil verildiğinden bahisle teslim olmazlarsa gıyaben yargılanacakları duyurulmuştur (KG, Nr. 19, 21 Temmuz 1886: 4).

Haberin geçtiği son iki nüshada olay okuyucuya detaylı şekilde aktarılmıştır. Olayın kaynağını birkaç köyün ortasına yerleştirilmiş olan Tırnova muhacirlerinin buldukları mahalden kaldırılmaları yolunda muhacirlerle civar köylerdeki Çerkezlerin tartışması oluşturur. Çıkan olayların ilk aşamasını on üç kişinin yaralanması ve Hacı Mehmed oğlu Hasan ile damadı Mustafa'nın içinde eşya bulunan kulübelerinin yakılması oluşturur. İkinci aşamasını Çerkez muhacirlerin zaptiye mülazımını Ali Ağa'yı tehdidi ve son aşamasını da muhacirlerin naklini konuşmak için memurların geldiği esnada silahların ateşlenerek iki kişinin yaralanması ve sonrasında vefatı oluşturur. İfadesine başvurulmuş Hamamlı Köyü'nden Laz Osman Ağa otuz beş kadar süvari Çerkezin silah atarak köyün kenarından gelip geçtiklerini ancak olaya vakıf olmadığını söylemiştir. Ölen iki kişinin katilleri tam olarak tespit edilememiştir. Tehditte bulunan on beş şahsın isimleri dosyaya girmiştir. Katil olayından zanlı olan Uzun Zekeriya ile Hacı Mehmed Bey hakkında ifadeler dinlenmiş, Hacı Mehmed Bey'in olayın dışında olduğu tespit

edilerek beraatına⁷, tehdit olayına karışanların ise suçlu olduklarına karar verilmiştir (KG, Nr. 32, 27 Ekim 1886: 2). Vakanın geçtiği son nüshaya göre savcı muavini Ali Haydar; Uzun Zekeriya ve diğer mücrimlerin cezalandırılmasını istemiştir. Neticede Uzun Zekeriya'nın yedi sene müddetle küreğe konulmasına, olaya karışan on dört kişiye para cezası kesilmesine, yetkisi olmadan köye vararak olayların patlak vermesine sebep olan Manyas nahiyesi müdürü Raşid Bey'in dört ay, zaptiye tabur kâtibi Ali Efendi'nin altı ay hapse konulmalarına 4 Ekim 1886 tarihinde karar verilmiştir (KG, Nr. 34, 10 Kasım 1886: 2).

Eşkıyalık Faaliyetleri

Bu başlık altına dâhil edilebilecek köy basma, manastır yağmalama ve hayvan hırsızlığı 35/4, 69/1, 78/4, 90/4 numaralı nüshaların haberlerine konu olmuştur.

Yakalanarak Bandırma resmi makamlarına teslim edilen Manyaslı Çerkes Ali Bey ile arkadaşı Tal'ın işlediği suç o günlerde yaygın olan hayvan hırsızlığıydı (KG, Nr. 35, 17 Kasım 1886: 4). Bir seferinde kaymakam Tahir Efendi'nin Manyas'ta yirmi hayvan sârikini

⁷ Sonraki yıllarda Çerkez Hacı Mehmed'in Germiyan mevkiindeki mukatelenin müsebbibi olmakla suçlandığı ifadeler için bkz (BOA, DH. MKT. 1597/106, 22 Cemaziyelahir 1306). Diğer bir belgeye göre Ahmed Paşa'nın Germiyan karyesinde mutasarrıfı olduğu çiftlik arazisinde birkaç yüz koyununu otlatması nedeniyle Eşin karyesi Çerkez muhacirlerinden Hacı Mehmed Bey'den zarara uğradığı şeklinde şikâyetçi olmuştur (BOA, DH. MKT. 1481/26, 15 Cemaziyelevvel 1305). Yapılan tahkikat sonucunda mera ve çayırlar yüzünden çıkan çatışma ve kavgada Çerkez ahâlisinin haksız olduğu anlaşıldığı ve ihtilâflı yerlerden men edilmelerine karar verildiği bununla birlikte Çerkez Hacı Mehmed'in bu işte ilişkisinin görülmediği ifade edilmiştir (BOA, DH. MKT. 1626/107, 7 Şevval 1306). İhtilâflı meralara girilmemesi noktasında tedbirler alındığı emirler yayımlandığı dikkat çekmektedir. Bunlardan biri de Dağıstan ümerasından Ahmed Paşa'nın sahibi olduğu çiftlik arazisine muhacirlerin müdahalelerinin önlenmesine yöneliktir (BOA, DH. MKT. 1738/75, 14 Zilkade 1307. Aynı konuyla ilgili diğer belgeler için bkz. BOA, DH. MKT. 1842/110, 10 Zilkade 1308; ZB. 703/45, 27 Rebiülahir 1307; DH. MKT. 95/2, 11 Muharrem 1311).

yakalayıp mahkemeye teslim etmesi bu tür hırsızlığın yaygınlığı hakkında bir fikir verebilir. Ali Bey ile arkadaşının çaldıkları atların sahiplerine teslim edilmek üzere Gönen'e getirildiği anlaşılmaktadır (KG, Nr. 40, 22 Aralık 1886: 1).

21 Temmuz 1887 tarihli gazetede yaklaşık üç hafta önce meydana gelen bir olay haberleştirilmiştir. Kalabalık bir haydut grubu Kirmasti kasabasının Karaköy Köyü'nü basmıştır. Ahalî ile aralarında çıkan çatışmada bir köylü yaralanırken Bandırma'da mukim muhacirlerden İbrahim Pehlivan adlı haydut ölmüştür. Eşkıyanın takibi için vilayet merkezi, Bandırma ve Gönen'den askeri müfreze çıkarılmıştır. Hatta Bandırma Kaymakamı Tahir Efendi bizzat takibe katılmıştır. Kimlikleri ayrıntılı olarak zikredilen şahısların çoğunun yakalandığı kaydedilmiştir (KG, Nr. 69, 21 Temmuz 1887: 1).

Bandırma Kazası'na bağlı Dutlıman Köyü'ndeki manastırı gündüz vakti basan Babur Osman nakit para ve eşyaları çalmıştır. Hırsızlığın ardından firar eden Mihaliç'in Dedeobası Köylü bu şakinin eşkâli gazetede ayrıntılı olarak betimlenmiştir. Zanlının Karesi sancağı Bidayet mahkemesi ceza dairesinde yargılanacağı belirtilerek yakalanması için memurlara gerekli emir verilmiştir (KG, Nr. 78, 28 Eylül 1887: 4). Gazetede üç ay sonra, 21 Aralık 1887 tarihinde çıkan bir haber Babur Osman'ın yalnız olmadığı anlaşılmaktadır. Arkadaşları Mihaliç Kazası'nın Kadı Köyü'nden Emrah oğlu Mustafa Çavuş ve aynı köyde oturan kahveci Arnavut Necib'in tutuklandığı yazılmıştır. Teslim olması için yeniden on gün mehil verilen Osman'ın adli makamlara teslim olmadığı takdirde gıyaben yargılanacağı, mallarının haciz edileceği ifade edilmiştir. Yerini bilenler haber vermeye ve adliye zabıtalara da yakalamaya memur edilmişlerdir (KG, Nr. 90, 21 Aralık 1887: 4).

Teftiş, Memurların Kazaya Gelişi

Merkezi teşkilat memurlarının teftiş maksatlı kazayı ziyaret ettiği görülmektedir. Vergilerin tahsili, nüfus işlemleri, mali işlerin denetlenmesi, vergilerin tahsili ziyaret sebeplerinden bazılarıdır. Haberlere yansayan diğer önemli mesele belediyenin geçirdiği büyük teftiştir. Maliyenin müfettişinin yürüttüğü soruşturmada komisyonun tespit ettiği usulsüzlükler gazete sütunlarından okuyucuya aktarılmıştır. Başlık altında 19 belge (18/1, 25/2 -iki adet-, 27/1, 31/1, 32/1 -iki adet-, 43/1, 44/1, 45/1, 54/1, 61/1, 63/1, 71/1, 72/1, 83/1, 84/1, 89/1, 90/1) bulunmaktadır.

18 numaralı gazetede çıkan bir habere göre a'şar müzayedesini için vilayet defterdarı Baha Beyefendi Bandırma'ya gitmiştir (KG, Nr. 18, 14 Temmuz 1886: 4). İstanbul'dan vilayete dönen vilayet nüfus memuru İsmail Efendi Bandırma'nın nüfus işlerini teftiş etmiştir (KG, Nr. 25, 1 Eylül 1886: 2). 25 Nisan 1888 tarihli bir belgeye göre bazı nüfus vukuatının defterlere kaydedilmediği ve memur Osman Efendi'nin 3940 kuruşu zimmetine geçirdiği tespit edilmiş ki bu durum teftişlerin gerekliliğini gözler önüne sermektedir (BOA, DH. MKT. 1503/83, 13 şaban 1305). Valinin teftişte bulunmak için 18 Eylül 1886 tarihinde kazaya gittiği haberi paylaşılmıştır (KG, Nr. 27, 22 Eylül 1886: 1). Valinin bir diğer ziyareti 2 Kasım 1887 tarihli gazetede paylaşılmıştır (KG, Nr. 83, 2 Kasım 1887: 1).

Vilâyet defterdarı Bahaeddin Beyefendi a'şar taksitlerinin tahsilinin hızlandırılması için Bandırma ve Gönen kazalarına gittiği (KG, Nr. 43, 12 Ocak 1887: 1), defterdarın iki buçuk ay sonra tahsilat konusuyla ilgili olarak tekrar Bandırma'ya gittiği (KG, Nr. 54, 30 Mart 1887: 1), 1887 Temmuzunun sonunda yeni defterdar Ferid Beyefendi'nin mali işlerin kontrolü için kazada bulunduğu (KG, Nr. 71, 3 Ağustos 1887: 1) ve Karahisar redif miralayını İsmail Bey Balıkesir ve Bandırma

taburlarının askere alım işlemlerinin tahkik ve teftişine baktığı (KG, Nr. 44, 19 Ocak 1887: 1) konuya dair diğer haberleri oluşturmaktadır.

Önemli bir konu da Bandırma Belediyesi'nin harcamaları ile ilgili tahkikattır. 1 Eylül 1886 tarihli gazetede yer alan konuya dair ilk habere göre maliye müfettişi Nuri Beyefendi resmi dairelerin hesaplarını incelemiş, vilayet merkezindeki işlerini tamamlayıp Bandırma'ya hareket etmiştir (KG, Nr. 25, 1 Eylül 1886: 2). 20 Ekim 1886 tarihli gazeteğe göre müfettiş Bandırma'da yaptığı incelemede yapılan işlere harcanan paranın fazla olduğunu ve komisyon kurularak konunun iyice araştırılmasını istemiştir (KG, Nr. 31, 20 Ekim 1886: 1). Yapılan hizmetlerden kaldırım, yollar, iskele ve belediye dairesine 1.149.000 kuruş harcanmıştır. Bunların yanı sıra müfettiş 90.500 kuruş harcanan yer altı yollarının da noksan bırakıldığını, bu konunun da komisyona havalesini istemiştir. Bir usulsüz uygulama olarak oldukça fazla senet ve poliçenin pulsuz olduğunu görerek buna binaen belediyeden 31.500 kuruşun ödenmesini istemiştir. Aynı gazetede belediye hesabındaki üç bin kuruşluk açığın sandık eminden tazmin edilmiş ve memurun görev yerinin değiştirilmesi gereği yerel yöneticilere iletilmiştir (KG, Nr. 32, 27 Ekim 1886: 1)⁸. 90'ıncı sayıda da maliye müfettişinin mali işlerin kontrolü için Bandırma'da olduğu bilgisine yer verilmiştir (KG, Nr. 90, 21 Aralık 1887: 1).

Asker

Askerliğe alım, askere gidenlere ve askerden dönenlere yollarda ve iskelelerde kolaylık sağlanması hususlarına 2/2, 23/1, 24/1, 84/1, 90/1 numaralı nüshalarda değinilmiştir.

⁸ Yapılan tahkikat neticesinde 638 adet masraf senedinden alınması gereken 31.224 kuruş nakit cezasının tahsil edilmediğine dair bkz. BOA, DH. MKT. 1503/83, 13 Şaban 1305.

Haberlerden ikisi (KG, Nr. 23, 18 Ağustos 1886: 1 ve Nr. 24, 25 Ağustos 1886: 1) Balıkesir redif-i tâlî taburunun Bandırma iskelesine çıkması ve yakında memleketlerine ulaşacaklarına dairdir. Balıkesir-Bandırma mukaddem taburları Bandırma iskelesine çıkarılmak üzere Dedağaç'tan Canpek adlı vapura bindirilmiştir (BOA, Y..MTV. 22/101, 23 Zilkade 1303). Bandırma tali taburu 2 Eylül 1886 tarihinde Kamil Paşa vapuru ile Bandırma'ya varmıştır (BOA, Y..MTV. 23/20, 03 Zilhicce 1303). Balıkesir tali taburları Bilecik ve Simav taburlarıyla birlikte Mudanya ve Bandırma iskelelerine çıkmak üzere Şerefresan vapuruyla 15 Ağustos 1886 tarihinde Leftekarye'den hareket etmiştir (BOA, Y..MTV. 22/45, 15 Zilkade 1303).

21 Aralık 1887 tarihli gazetede yer alan habere göre terhis olan 140 nefer askerin Necid ve Ticaret-i Bahrî vapurlarıyla Bandırma iskelesine vardıkları, memleketlerine dönerken her türlü kolaylığın kendilerine gösterildiği Bandırma'dan bildirilmiştir (KG, Nr. 90, 21 Aralık 1887: 1). Terhis olarak Dersaadet'ten vatanlarına gitmekte olan 140 nefer askerin Bandırma iskelesine ulaştıkları haberleştirilmiştir (BOA, Y.PRK.ASK. 43/73, 07 Rebiülahir 1305).

Diğer bir haberde (KG, Nr. 84, 9 Kasım 1887: 1) idaresi Bandırma Kazası taburuna tâbi bulunan Kepsud nahiyesinde askere alım kur'ası icra edildiği ve 63 nefere birinci tertip, 56 nefere ikinci tertip numaraları isabet eylediği mahallinden bildirilmiştir.

Bir gazete haberinin tashihi 2 numaralı nüshada okuyucuya duyurulmuştur. Tercüman-ı Hakikat gazetesinin 2284 numaralı nüshasında Kepsud nahiyesi ileri gelenlerinden Hacı Tosun Ağa'nın askeriyeye 472'şer hırka ve çarık, meşhur Yağcı Bedir aşiretinin imalatından 470 çift çorap ve diğer bazı eşyalar ile 32 Osmanlı lirası verdiği görülmüştür. Haberin aslı araştırıldığında şahıs tarafından üç adet hırka, iki çift çorap, dört çift çarık, iki çift dolak hediye ettiği anlaşılıp

nakden yardımını vuku bulmadığı haber alınarak haber tashih edilmiştir (KG, Nr. 2, 24 Mart 1886: 2).

Manyas Nahiyesi

İdari olarak Bandırma'ya bağlı olan Manyas nahiyesinin bazı haberlere konu olduğu görülmektedir. Bunlar 44/1 -2 adet-, 52/1, 60/4, 64/1, 66/1, 78/2, 79/4, 80/1, 80/4, 100/1, 102/4 numaralı gazetelerde yer almıştır.

Nahiye ileri gelenlerinin yazdığı bir varakada Maltepe Köyü'nde zenginlerin ve hamiyet sahibi insanların yardımlarıyla hükümet konağı yapıldığı belirtilmiştir. Ayrıca Manyas'ta bir belediye meclisi teşkilinin gerekliliği dile getirilmiştir. Meclis teşkili hakkında henüz vilayetlere bir yazı ulaşmadığı, geldiğinde icabının icra olunacağı değerlendirilmesi habere eklenmiştir (KG, Nr. 44, 19 Ocak 1887: 1). Aynı nüshada yer alan bir diğer haber Işıklar Köyü önündeki değirmen yerinin ihale duyurusu hakkındadır.

Mander ve Garfe köyleri arasındaki anlaşmazlık haberine 52'inci nüshada yer verilmiştir. Köyler arasındaki arazi anlaşmazlığına yirmiyi aşkın kişinin karışması olayın ulaştığı boyutu göstermesi açısından önemlidir. Çıkan arbedede ölen ve yararlananlar olmuş, zanlılar mahkemeye sevk edilmişlerdir (KG, Nr. 52, 16 Mart 1887: 1). Karesi vilayetinden merkeze gönderilen yazıda birkaç kişinin öldüğü ve olaydan sorumlu kişilerin sorguya alındıkları bildirilmiştir (BOA, DH. MKT. 1405/13, 21 Cemaziyelahir 1304).⁹

21 Mart 1888 tarihli nüshada bir cinayet haberi konu olmuştur. Nahiyeye bağlı Balıklıdere Köyü'nde sakin Çerkez muhacirlerden

⁹ Aynı tarihlerde Mander köyünün yaşadığı diğer bir sıkıntı mera ile ilgilidir. Civar köylerde iskân olunan muhacirler tarafından köy merasının izinsiz kullanıldığı şikâyeti ve konunun araştırılması gereği belgelere yansımıştır (BOA, DH. MKT. 1728/119, 15 Şevval 1307).

Hacof'un katlinden zanlı olan kardeşi Şarok firar etmiştir. Mahkemece teslim olması, aksi takdirde gıyaben yargılanacağı ve mallarının haczedileceği ilan edilmiştir (KG, Nr. 102, 21 Mart 1888: 4). Verilen bir ilanda Manyas nahiyesi Koşupınarı vergisinin ihalesinin yapılacağı, taliplerin Bandırma kaymakamlığına müracaat etmeleri istenmiştir (KG, Nr. 60, 11 Mayıs 1887: 4).

Gazetenin 78'inci sayısına güzel bir dayanışma haberi konu olmuştur. Hacı Osman Köyü'nde yapılmakta olan cami-i şerifin masraflarını ahali üstlenmiş, nakdi yardımda bulunan kişilerin isimlerine ve bağışladığı miktara gazetedeki yer verilmiştir (KG, Nr. 78, 28 Eylül 1887: 2). İkinci defa yapılan bağış kampanyası haberinde yine teberruda bulunanların isimleri gazete sütunlarından okuyucuya aktarılmıştır (KG, Nr. 80, 12 Ekim 1887: 1). Manyas'ta Dumba çiftliği arazisi mahsulatından alınan aynî ücretten buğday, arpa ve alefin müzayedeye çıkarıldığı, katılmak isteyenlerin kaymakamlığı başvuru yapması (KG, Nr. 79, 5 Ekim 1887: 4), aynı çiftliğin mer'a öşrünün müzayedeye çıkarıldığı Bandırma kaymakamlığından talip olanlara ilan edilmiştir (KG, Nr. 80, 12 Ekim 1887: 4).

Yağmurların yoğunluğu nedeniyle Manyas'taki Karadere taşarak civardaki bazı köylerin ekin ve hayvanlarına zarar vermiştir. Gazetede yer alan haberin kaynağı Bolcağaç Köyü'nden Mustafa Efendi'dir (KG, Nr. 100, 7 Mart 1888: 1). Gazetede "Susurluk'tan Mektup" başlığıyla gönderilen 16 Mayıs 1887 tarihli bir mektuba yer verilen haberde Bandırma şose yolu gündeme taşınmıştır. Mektubu gönderen kişi Bandırma yolunda güzel çalışmalar yapıldığını, bunların gazetedeki yayımlanmasının "Marifet iltifata tabidir" fehvasınca orada emek veren kaymakam, memur ve işçilere manevi bir ödül olacağını belirtmiştir (KG, Nr. 63, 1 Haziran 1887: 1).

Âşar İhaleleri

Gazetenin 7/1, 9/4, 12/1, 16/1, 18/1, 20/2, 59/1, 66/1, 69/1, 76/4, 80/4, 83/1 nüshalarında âşar müzayede ve ihale haberleri bulunmaktadır. Âşar müzayede tarihleriyle ilgili bir haberde Bandırma Kazası'nın Mayıs'ın on beşinci gününden itibaren başlayacağı ve talimat gereği bir ay devam edeceği duyurulmuştur (KG, Nr. 7, 27 Temmuz 1887: 1). 12'inci nüshada müzayede başlandığı haberi paylaşılmıştır (KG, Nr. 12, 02 Haziran 1886: 4). Vilayet defterdarı müzayede ve ihaleye nezaret etmek üzere 30 Haziranda Bandırma'ya gitmiştir (KG, Nr. 16, 30 Haziran 1886: 1). Kesin ihale sonucuna göre Bandırma ve ona bağlı Manyas, Edincik ve Emirali nahiyelerinin âşarı iki yük, on iki bin yüz kırk altı kuruş fazlasıyla bir milyon elli bin kuruşa talibine bırakılmıştır (KG, Nr. 18, 14 Temmuz 1886: 1). Müzayedelerin yürütüldüğü esnada merkezle devamlı irtibatta kalınmıştır. Haberleşmeyi sağlayan Bandırma telgraf merkezi müdürü Mahmud, muhabere memuru Hüseyin ve mülazım Nâhid ve Şevket efendilerin üstün gayretleri takdir edilmiştir (KG, Nr. 20, 28 Temmuz 1886: 2).

12 Mayıs 1886 tarihli gazetede Bandırma ambarında mevcut bulunan mısır, alef, keten tohumu, fasulye, börtölce, susam, mercimek, kaplıca, buğday ve arpanın satışa çıkarılacağı talip olanların liva ve kaza a'şar müzayede komisyonlarına müracaat eylemeleri ilan olunmuştur (KG, Nr. 9, 12 Mayıs 1886: 4). 1887 yılı âşar ihalesinin de Mayıs'ın 5'inci gününden Haziran'ın 5'inci gününe kadar yapılması kararlaştırılmıştır (KG, Nr. 59, 4 Mayıs 1887: 1). İhalenin yürütülmesine Balıkesir Belediye Başkanı Necib Bey memur edilmiş (KG, Nr. 66, 30 Haziran 1887: 1) ve görevini tamamlayarak 21 Temmuz 1887 tarihinde Balıkesir'e dönmüştür (KG, Nr. 69, 21 Temmuz 1887: 1).

Bandırma ve Edincik'in iki senelik zeytin âşar ihalesi Ağustos'un yirmi üçünden itibaren bir ay müddetle müzayedeye çıkarıldığı Bandırma kaymakamlığından bildirilmiştir. Talip olanların vilâyet idare meclisine

müracaat etmeleri ilan edilmiştir (KG, Nr. 76, 14 Eylül 1887: 4). 83'üncü nüshada ise (KG, Nr. 83, 2 Kasım 1887: 1) ihale müddetinin uzatıldığı haberi yer almaktadır.

Müteferrik

Bu başlık altında dikkat çeken birkaç habere (3/3, 4/2, 11/4, 24/4, 26/2, 29/1, 52/1, 61/1, 73/1) değinilecektir. Bunların ilki vilayette çıkarılan madenlerden bahsetmektedir. Bandırma, Erdek, Marmara Adası arazisinde en güzel somaki mermer, Manyas taraflarında linyit madeni varsa da aktif olarak yalnız Balya ve Avunya Nahiyeleri civarında simli kurşun, Susurluk Nahiyesinde borasit ve İvrindi Nahiyesinde antimon madenlerinin işletildiği ifade edilmiştir (KG, Nr. 3, 31 Mart 1886: 3). Aynı konuyla ilgili diğer bir haberde Manyas'ın Evran Köyü'nde yaklaşık yirmi bin dönümde simli kurşun, krom ve antimon madenleri çıkarmak için Balıkesirli Kuyumcuzade Hacı Süleyman Efendi ile Batum muhacirlerinden Meded Beyzade Ali Haydar Bey'e gerekli ruhsatnamelerin verildiği yazılmıştır (KG, Nr. 29, 6 Ekim 1886: 1).

Maarif müdürü Hikmet Bey hazırladığı yazı dizisinde vilâyetin idari taksimatı hakkında bilgi vermiştir. Buna göre Karesi vilâyeti Balıkesir ve Biga namlarıyla iki sancak, 13 kaza, 16 nahiye ile 1271 köyden oluşmaktadır. Balıkesir sancağı Bandırma, Erdek, Edremit, Ayvalık, Kemer, Sındırgı, Bigadiç, Kemer-i Edremit (Burhaniye), Gönen kazalarını içerir (KG, Nr. 3, 31 Mart 1886: 3). 4'üncü nüshada Bandırma, Marmara Denizi sahilinde, Balıkesir'e on sekiz saat mesafede, sekiz bin nüfuslu ve gayet işlek bir iskeleye sahip kent olarak tarif edilmiştir (KG, Nr. 4, 6 Nisan 1886: 3).

26 Mayıs 1886 tarihli haber Padişahın veladeti münasebetiyle Bandırma ve Kepsut'ta yapılan kutlamaları duyurmaktadır. Bu anlamda resmi daireler kandillerle, limandaki vapurlar da rengârenk fenerlerle donatılmış olduğu gibi dükkânlar defneyaprakları ve fenerlerle süslenmiş

ve ahali de gece yarısına kadar eğlenmiştir (KG, Nr. 11, 26 Mayıs 1886: 4). Ertesi yıl, gazetede haberden, kutlamaların daha coşkulu geçtiği anlaşılıyor. Öğleden sonra toplar atılmış, mülki ve askeri memurlar ile belde ileri gelenleri hükûmet konağına gelerek tebrik merasimini ifa etmişlerdir. İslam, Rum ve Ermeni mekteplerinin çocukları da hükûmet konağı önüne gelerek padişahı övücü şiirler okumuş hocaları da nutuklar irat etmiştir. Gece dahi hükûmet konağı, askeri depo, telgrafhane, belediye, düyun-ı umumiye, gümrük, reji idareleri, eczane, Yıldız Kıraathanesi ve Halil Paşa'nın konağı mükemmel surette defne yapıkları ve pek çok fenerler ile donatılmıştır. Havai fişekler atılmış ve çalgılar çalınmış, mağaza ve dükkânlar kandillerle süslenmiştir (KG, Nr. 61, 18 Mayıs 1887: 1).

İstanbul - Bandırma ulaşımına dair habere göre Gürcü Kumpanyası'na ait Bandırma adlı vapurun haftada üç defa, Cumartesi, Salı, Perşembe günleri, Dersaadet'ten Bandırma'ya ve Bandırma'dan dahi Pazartesi, Çarşamba, Cuma günleri Dersaadet'e hareket edecektir. Yük, yolcu ve emaneti olanların Bandırma'da Hacı Anaştâş oğlu Yordan Efendi'ye müracaat eylemeleri gazetede ilan olunmuştur (KG, Nr. 24, 25 Ağustos 1886: 4).

26'ncı nüshada kaymakam Tahir Efendi'nin¹⁰ icraatlarına yer verilir. Edincik'e varan kaymakam hükûmet konağının harap halde

¹⁰ Tahir Efendi, Mustafa Ağa oğlu. Hicri 1250 yılında Balya'nın Müstecab köyünde dünyaya geldi. Çeşitli yerlerde kaymakamlık yaptı. Bandırma kaymakamı Tahsin Efendinin azliyle yerine Bigadiç'te kaymakam olan Tahir Efendi görevlendirildi (BOA, İ.DH. 976/77087/2-3, 11 Rebiülahir 1303)

Görevindeki iyi hizmetlerden dolayı Tahir Efendi rütbe-i sâniye sınıf-ı mütemayizi ile taltif edilmiştir (BOA, İ.DH.. 1033/81404, 14 Ramazan 1304; DH.MKT. 1361/155, 26 Zilkade 1303; DH.MKT. 1428/83, 9 Şevval 1304). İnşa ettirdiği değirmen nedeniyle ahali ile arasında yaşanan tartışmaların büyümemesi adına görevden azledilen Tahir Efendi'nin teşkil olunan Debreniçe kazası kaymakamlığına tayininin uygun

bulmuş, nahiyenin alt yapısının yetersizliğini haber almış ve eşrafla yaptığı görüşmeler neticesinde alt yapının belediye, hükûmet konağının dahi ahali tarafından inşası karar altına alınmıştır (KG, Nr. 26, 15 Eylül 1886: 2).

İlginç bir haber örneği de suistimal nedeniyle memuriyetinden azledilmiş vergi kâtibi Hüsnü Efendi'nin telgrafına yer verilmesidir. Kâtip on beş seneye yakın hizmette bulunduğunu, vilâyet idare meclisince muhakeme edilerek suçu sabit olmadıkça azlini kabul edemeyeceğini söylemiştir (KG, Nr. 29, 6 Ekim 1886: 1).

Gazeteye emeği geçenlere teşekkür sadedinde 52'inci sayıda bir haber yer almıştır. Başka memurlar yanında Bandırma kaymakamı ve tahrirat kâtibine de ortaya koydukları gayret ve çabalardan dolayı memnuniyet dile getirilmiştir (KG, Nr. 52, 16 Mart 1887: 1).

73'üncü nüshada sağlık ve aşıyla ilgili bir haber yer almıştır. Kazaları gezen vilâyet baytarı İbrahim Efendi'nin matbaaya gönderdiği mektupta Bandırma'da çiçek illetinin zuhur ettiğini ancak memleket

bulunmuştur (BOA, DH.MKT. 1739/119, 23 Zilhicce 1307; DH.MKT. 1749/59, 20 Zilkade 1307; DH.MKT. 1730/76, 22 Şevval 1307).

Kaymakam hakkında birçok şikâyet de bulunulmuştur. Örneğin; Çerkez ileri gelenlerinden Edik Bey'in hanesine tecavüz ettiğine dair şikâyet üzerine olayın tahkikatı (BOA, DH.MKT. 1412/56, 19 Receb 1304); Kaymakamın leh ve aleyhinde mabeyn-i hümayun baş kitabetine gönderilen dört telgrafta ileri sürülen maddelerin incelenmesi hususunun Karesi Vilayeti'ne yazıldığı (BOA, DH.MKT. 1419/100, 19 Şaban 1304); Bandırma eski kaymakamı Tahir ve Mal Müdürü Asım Beyler tarafından Işıklar köyü merasından bir kısmının usulsüz satışına karşı çıktığı için tutuklanan İbrahim Efendi'yi kanunsuz tutuklayanlar hakkında Karesi Valiliği'nce ne tür muamele yapıldığının bildirilmesi (BOA, DH.MKT. 1481/82, 17 Cemaziyevvel 1305), Hükümet tarafından üç sene önce kendilerine verilen arazinin bahaneyle Bandırma kaymakamınca geri alınmaya çalışıldığından bahseden Çinge köyü muhtarı İbrahim'in arzuhali (BOA, DH.MKT. 1413/58, 23 Receb 1304) bunların bir kısmıdır.

tabibine aşı için müracaat edenlerin sayısının az olduğunu bildirmiştir (KG, Nr. 73, 17 Ağustos 1887: 1).

Sonuç

Karesi gazetesi Balıkesir’de yayımlanan ilk gazete olması açısından kentin yayın hayatında önemli bir konum işgal etmektedir. XIX. yüzyılın sonlarına doğru çıkan gazetede 200’ü aşkın haberin Bandırma’ya ait izler barındırması vilayet gazetelerinin taşıdığı önem hakkında fikir verebilir. Buradaki bilgilerin değerlendirilmesinin kentin tarih ve kültürüne katkı sağlayacağı gerçeği yadsınamaz. Çalışmada, eldeki verilerden yola çıkılarak imar faaliyetleri, eğitim, ziraat ve hayvancılık, asayiş, askerlik, vergilerin tahsili, afetler, şiir ve edebiyat, teftiş, resmi ziyaretler ve muhtelif adlı başlıklar tespit edilmiş ve haberler yorumlanmıştır. Varılan sonuçları şu şekilde sıralamak mümkündür:

İmar faaliyetlerinin büyük kısmını Balıkesir - Bandırma şose yolu ile yol üzerinde Hamidiye isimli köprüünün yapımı ve liman inşası oluşturmaktadır. Arşiv belgelerinden yolun şose hâline getirilmesi çalışmalarının daha önceden başlatıldığı anlaşılmaktadır. Bandırma, Gönen, Balya, İvrindi, Kepsut ve Susurluk’tan mükelleflerin çalıştığı yol bizzat vali tarafından teftiş edilmiştir. Yol işlemlerinin takibi, çalışanların sevk ve idaresi için vilayet idare meclisi azası Basri Bey görevlendirilmiştir. Sonraki yıllarda şose yolunun korunması ve tamiri maksadıyla istihdam edilecek bekçilere verilmek üzere yolu kullanan araba ve hayvanlardan vergi alınması bir çözüm olarak gazetede gündeme gelmiştir. Karadere nehri üzerinde yapımı tamamlanarak 15 Kasım 1887 tarihinde resmi açılışı gerçekleştirilen köprüünün adı padişahın ismine izafeten Hamidiye olarak belirlenmiştir. Liman ve rıhtım yapma izni Bandırma Belediyesi’ne verilse de arşiv kayıtlarından liman ve rıhtımın uzun yıllar tamamlanamadığı tespit edilmiştir.

Yeni bir okul açıldığından burada yeni tarz eğitimi bilen bir öğretmene ihtiyaç duyulduğu ilan edilmiştir. Açılışa memurlar, eşraf ve

öğrenciler de katılmıştır. Diğer taraftan yarı resmi niteliğinden dolayı gazetenin hemen her sayısında memur tayinleri “tevcihât” başlığı altında okuyucuya aktarmıştır.

Doğal afetler başlığı altında yangın, deprem, şiddetli rüzgâr, aşırı yağmur, yıllar sonra gelen yoğun kar yağışı ve etkileri gibi konular gündeme gelmiştir. Bandırma’da meydana gelen büyük yangının sebebi irdelenerek çözüm önerisinde bulunulmuştur. Şiddetli rüzgâr posta vapurunun Bandırma’ya gelişini dahi etkilemiştir. Yine şiddetli poyraz nedeniyle vapurlar Bandırma’ya gelemediğinde postada gecikmeler yaşandığı anlaşılmıştır.

Mehmed Nuri, Ahmed Enis ve “Bandırma’dan Birisi” gazetede yayımladıkları şiirlerle Bandırma edebi hayatında varlıklarını göstermişlerdir.

Bazı sayılarda çiftçileri bilgilendirici, yeni ziraat usullerini tanıttıcı yazılar yayımlanmıştır. Ziraat müfettişi Ervant Agaton Efendi ipek böcekleri tohumlarına ait olan fennî tedbirleri bizzat uygulamak üzere Bandırma ve Erdek kasabalarına gitmiş, demir pulluk ve tırmık gibi tarımın gelişmesine yardımcı olan makineleri tanıtarak Bandırma’da Polad Efendi’nin kontrolü altında bir demirhane açıldığını duyurmuştur. Bir haber de bağları mahveden ve etkili olan filoksera hastalığı ve ona karşı alınacak tedbirlere ilişkindir.

Cinayet, yaralama, hırsızlık, tecavüz, alacak gibi pek çok davanın yargıya taşındığı ve bunların gazetedeki haberlere yansıdığı görülmüştür. Bazen muhacirler ve civar köyler arasında anlaşmazlık yaşanmıştır. Bu başlık altına dâhil edilebilecek köy basma, yağmalama ve hayvan hırsızlığı da haberlere konu olmuştur. Merkezi teşkilat memurlarının teftiş maksatlı kazayı ziyaret ettiği görülmektedir. Vergilerin tahsili, nüfus işlemleri, mali işlerin denetlenmesi, vergilerin tahsili ziyaret sebeplerinden bazılarıdır. Haberlere yansıyan önemli bir mesele de

belediyenin geçirdiği teftiştir. Yürütülen soruşturmada komisyonun tespit ettiği usulsüzlükler okuyucuya gazete sütunlarından aktarılmıştır.

İdari olarak Bandırma'ya bağlı olan Manyas nahiyesinin Maltepe Köyü'nde hükümet konağı yapılması, Mander ve Garfe köyleri arasındaki anlaşmazlık, Hacı Osman Köyü'nde yapılmakta olan caminin masraflarını ahalinin üstlenmesi haberlerin bir kısmını oluşturmuştur.

Âşar müzayede haberleri, askere alma işlemleri, orduya katılanlara ve terhis olanlara kolaylık sağlanması gibi hususlar “diğer haberler” başlıklarını oluşturmaktadır. Diğer başlığı altında vilayette çıkarılan madenlerden de bahsedilmektedir. Padişahın doğumu münasebetiyle Bandırma ve Kepsut'ta kutlamalar yapıldığı, Bandırma'da çiçek illetinin zuhur ettiği ancak aşı için müracaat edenlerin az olduğu bilgisi de paylaşılmıştır.

Sonuç olarak 19. yüzyılın sonunda çıkan *Karesi Gazetesi*'ndeki 200'ü aşkın haberde Bandırma'ya ait izlerin bulunması önemlidir. Bunlar incelenerek Bandırma'nın 19. yüzyıl sonlarındaki durumuna dair yorumlar yapılabileceği gibi elde edilen bazı ipuçları takip edilerek yeni bilgilerin izini sürmek de mümkün olabilecektir.

Bilgi Notu

Makale, araştırma ve yayın etiğine uygun olarak hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Kaynakça

Arşiv Belgeleri

Karesi Gazetesi 1-105. sayılar (11 Cumadelahir 1303/ 5 Mart 1302/ 17 Mart 1886 - 29 Receb 1305/ 30 Mart 1304/ 11 Nisan 1888).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA).

Bab-ı Asafl Mühimme Defterleri (A.{DVNSNMH.d.) 13/21, 29 Zilkade 1283; 91/67, 20 Safer 1056.

Sadaret Name-i Hümayun Evrakı (A.}DVN.NMH.) 17/10, 29 Zilhicce 1283.

Bab-ı Ali Evrak Odası (BEO.) 1007/75463, 15 Rebiülahir 1315; 206/15410, 7 Zilkade 1310.

Dahiliye Mektubi Kalemi (DH.MKT.) 1361/155, 26 Zilkade 1303; 1405/13, 21 Cemaziyelahir 1304; 1412/56, 19 Receb 1304; 1413/58, 23 Receb 1304; 1419/100, 19 Şaban 1304; 1428/83, 9 Şevval 1304; 1452/30, 13 Muharrem 1305; 1455/39, 29 Muharrem 1305; 1465/52, 6 Rebiülevvel 1305; 1481/26, 15 Cemaziyelevvel 1305; 1481/82, 17 Cemaziyelevvel 1305; 1503/83, 13 Şaban 1305; 1503/83, 13 Şaban 1305; 1597/106, 22 Cemaziyelahir 1306; 1626/107, 7 Şevval 1306; 1728/119, 15 Şevval 1307; 1730/76, 22 Şevval 1307; 1738/75, 14 Zilkade 1307; 1739/119, 23 Zilhicce 1307; 1749/59, 20 Zilkade 1307; 1842/110, 10 Zilkade 1308; 95/2, 11 Muharrem 1311.

Dahiliye Muhaberat-ı Umumiye İdaresi (DH.MUİ.) 16/39.

İrade Meclis-i Mahsus (İ. MMS.) 119/5104, 14 Receb 1308.

İrade Dahiliye (İ..DH..) 1033/81404, 14 Ramazan 1304; 976/77087/2-3, 11 Rebiülahir 1303.

İrade Ticaret ve Nafia (İ.TNF.) 2/19, 4 Zilkade 1310.

Maarif Nezareti Tedrisat-ı İbtidaiyye Kalemi (MF. İBT.) 24/80, 22 Kânunusani 1305.

Maarif Nezareti Mektubi Kalemi (MF. MKT.) 352/13, 26 Kânunusani 1312.

Meclis-i Vükela Mazbataları (MV.) 62/76, 9 Receb 1308.

Şura-yı Devlet (ŞD.) 1187/4, 6 Şevval 1305; 1191/28, 23 Cemaziyelahir 1308; 1198/18, 16 Şevval 1310.

Yıldız Mütenevvi Maruzat (Y..MTV.) 22/101, 23 Zilkade 1303; 22/45, 15 Zilkade 1303; 23/20, 03 Zilhicce 1303.

Yıldız Askeri Maruzat (Y..PRK.ASK.) 43/73, 07 Rebiülahir 1305.

Zabtiye (ZB.) 703/45, 27 Rebiülahir 1307.

Kitap ve Makaleler

İskender, S. (2005). *Karesi gazetesindeki edebî ve kültürel muhteva üzerine bir inceleme (1886-1888)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

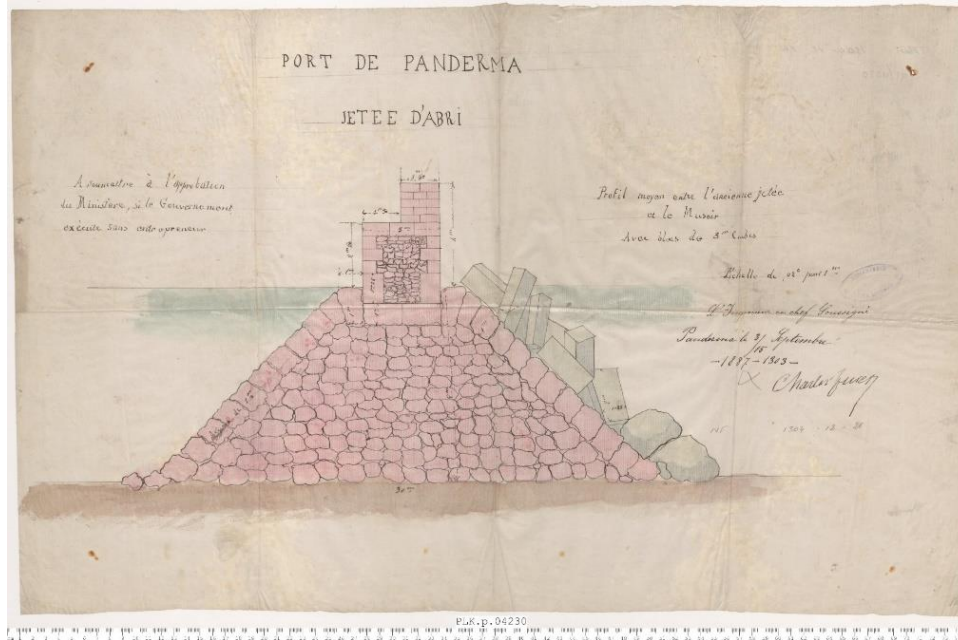
Kocabaşoğlu, U. & Birinci, A. (1995). Osmanlı vilâyet gazete ve matbaaları üzerine gözlemler. *Kebikeç*, (2), 101-122.

Yazıcı, N. (2004). Karesi gazetesinde Gönen. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, (33), 131-165.

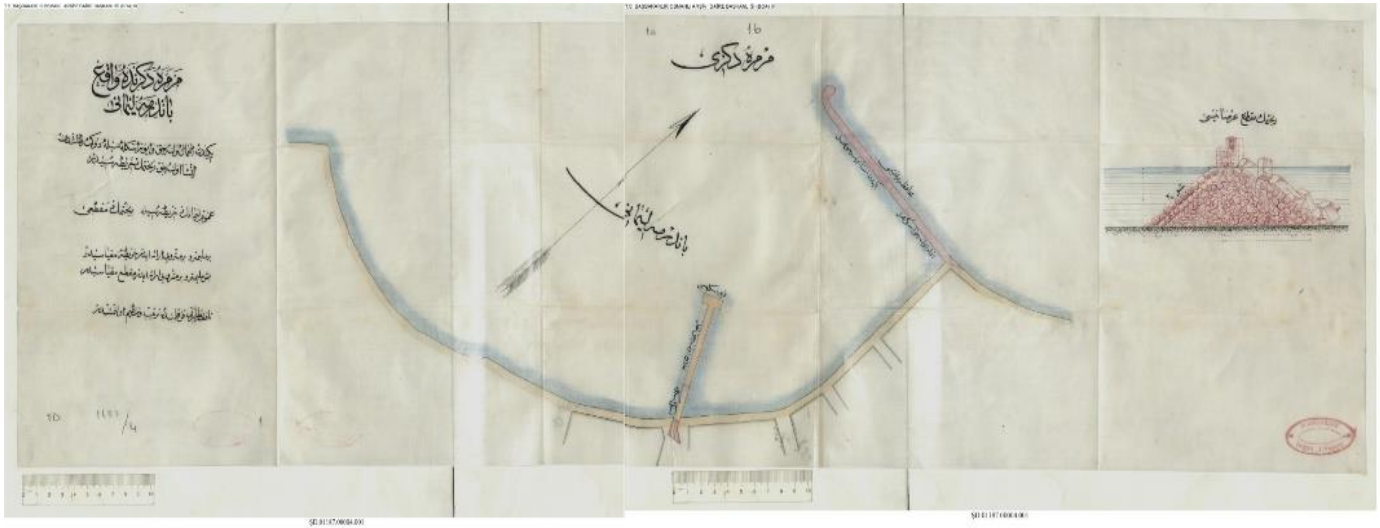
Ek 1: Hüdavendigâr Vilayeti-Kuzeybatı, Balıkesir'den Bandırma'ya kadar olan şoseye ait elle yapılan nafia haritası. Yol civarındaki kasaba ve nahiyeler gösterilmiştir. (Ölçek 1/100000) BOA. HRT.h., 559, H-29-12-1341.

Ek 2: Bandırma Limanı mendirek planı. (Fr.), BOA. PLK.p., 4230.

Ek 3: Bandırma Limanı hakkında mülga Nafia Komisyonu'ndan müdevver evrak. (Ticaret 1), BOA. ŞD. 1187/4, H. 6.10.1305.

Ek 4: Gazetede Çıkan Haberler

Gazete Sayı	Sayfa	Belge Özeti
2	2	İane-i askeriye komisyonundan tebliğ kılınmıştır, Kepsut nahiyesinden Hacı Tosun Ağanın Bandırma kaymakamlığına teslim ettiği yardıma dair <i>Tercüman-ı Hakikat</i> gazetesi haberinin araştırılması
2	4	Bandırma'da açılan iptidai mektep için bir muallim tayini lüzumuna dair
3	1	Selhhâne (mezba) civarının Bandırma yoluna birleştirilmek üzere şose yolu inşasına başlanıldığı hakkında
3	1	Bandırma mal müdürlüğüne Ayvalık mal müdürü Fehmi Efendi'nin tayinine dair
3	1	Bandırma'ya bağlı Manyas'ta bulunan Germiyan adlı mevkide Rumeli muhacirleriyle Çerkezler arasında bir tartışma ve kavga yaşandığına dair “Karesi vilâyeti mülhakatından Bandırma kazası dâhilinde Manyas nahiyesinde Kızılkilise karyesi ile Bolcaağaç ve Eskiçatal ve Eşen karyelerinin vasatında vâki Germiyan nam mevkide doksan dokuz senesi kânunuevveli içinde Rumeli muhacirleriyle Çerkesler meyânında bir münâzaa tahaddüs etmiş ve işbu münâzaada çend nefer mecruh ve maktul olup vak'ayı müteakiben lâzım gelenlerin icrâ-yı istintakı zımında merkez-i vilâyet müddei-i umumi muavini Ali Haydar Bey mahall-i vak'aya azimetle tahkikat-ı lâzimeyi bi'l-icrâ avdet etmiş ve tanzim olunan evrak-ı istintakiyesi bundan evveli hey'et-i ittihâmiyeye gönderilmiş idüğü işitilmiş idi. Bu kerre hey'et-i mezkûrece Çerkeslerden iki neferi cinâyettele ittiham edilerek otuz iki kadar kimsenin dahî cunha derecesinde lüzûm-ı muhâkemelerine karar verilerek evrâkın vürüd eylediği ve müttehemlerin berâ-yı muhâkeme dâvet olunduğu istihbâr kılınmış olduğundan şu muhâkemenin sûret-i cereyânıyla netîce-i muhâkemedden kariîn-i kirâmı haberdâr ederiz.”
3	3	Vilayetin idari taksimatına dair makale, Maarif Müdürü Hikmet Bey
4	1	Vilayet ziraat müfettişi Ervant Agaton'un Bandırma ve Erdek'e gidişi hakkında
4	2	Vilayetin ahvâl-i coğrafiye ve tarihiyesinden, Bandırma'ya dair, Maarif Müdürü Hikmet Bey

5	1	Havadis-i Vilâyet, Bandırma kasabasında iptidai mektebin resmi açılışına dair “Mehâsin-i asriyye-i hazret-i padişahi âsâr-ı celîlesinden olarak Bandırma kasabasında bu kere müceddeden bina ve inşa olunan bir bâb mekteb-i ibtidâinin memûrîn ve eşrâf-ı mahalliye ve mekteb-i rüşdî şâkirdânı hazır oldukları hâlde umum tarafından ed’iye-i mefrûza-i hazret-i hilâfetpenâhî mükerreren yâd ve tezkâr olunarak resm-i küşadı icra olunduğu Bandırma Kaymakamlığından makâm-ı âlî-i vilâyete varid olup matbaaya tebliğ olunan telgrafnamede maa’l-memnûniyye görülmüş olmakla ilân-ı keyfiyete ibtidâr olunur.”
6	1	Havâdis-i Vilâyet, Yapılmakta olan Bandırma şosesinin vali tarafından muayenesi
6	1	Bandırma şose yolunun tamiri dolayısıyla ihtiyaç duyulan amele için kazalara yazı yazıldığına dair
7	1	Bandırma kazasının a’şar müzayedesine ve zamanının yaklaşması cihetiyle gerekli evrakın memurlara gönderildiği hakkında
7	1	Bandırma mal müdürü Fehmi Efendi’nin değiştirilmesi lüzumu üzerine Erdek Mal Müdürü Mehmed Asım Efendinin buraya tayin kılındığına dair
7	1	Bandırma ziraatına dair, Yazar 505 “Çiftçilik, Bu tarafta dağlardan uzak mahaller ki Edincik ve Bandırma havalisinin bazı yö[n]lerinde yağmur ekseri senelerde Eylül ve Teşrinievvel içlerinde düştüğünden bu civarda ekseriyetle kış zer’ ameliyatına Eylül nihayeti ve Teşrinievvel evâilinde bed’ ve mübaşeret olunur. Havanın müsaadesine ve toprağın tavına göre bazı sene nihayet erbainden on gün, yirmi gün sonraya kadarki yani Kasımın 55’ine kadar zer’ ameliyatı hitam bulur. Zer’ ameliyatı hitam bulduktan sonra yani herkes zer’ işini müddet-i mezkûre zarfında ne vakit tekmil eder ise bu taraf çiftçileri “aktarma” tabir ettikleri aktarmaya başlarlar ki bu aktarma denilen nadas ameliyatı olacak. Bu civarların kır yerlerinde tarlalar münavebeye konularak münavebeten toprağın hâline göre en azı üç seneden nihayet altı seneye kadar terk edilerek dinlendirilmek üzere tatil edilir. İşte metruk tarlalardan hangilerine nöbet gelmiş ise o tarlayı nadasa yani aktarmaya başlarlar. Bu aktarma işi de herkesin çiftçe olan varyet ve kuvvetine göredir. Tarla bir defa aktarıldıktan sonra toprağı iyi hâsıla getirmek için işbu aktarılan tarlalar bu taraf kır

		<p>yerlerinde ta ruz-i Hızıra kadar havaların müsaadesine ve toprağın tavına göre eğer yetiştirilebilir ise dört defaya kadar tekrar-be-tekrar sürülür. Hele üç defa sürülmedikçe toprak mahsulü iyi yapmaz ve burada bu mükerrer ameliyata ikileme, üçleme, dörtleme tabir ederler.</p> <p>Ve yaz mevrûatının emr-i zer'ine dahi mart iptidasından bed' olunarak zer' olunacak hububatın cinsine ve yağmurun nüzulüne göre nihayet mayıs evâiline kadar imtidad eder.</p> <p>Sâlifü'z-zikr mükerrer ameliyat dahi ruz-i Hızıra kadardır. Ondan sonra yerler gereği gibi kurur ne aktarma ve ne de tekrar ameliyatı icra olunabilir. Çünkü Bandırma ve Edincik havalisinde ise nisan içinde yağmur düşmek ancak iki senede ve yahut üç senede bir kere vuku bulduğu tuttuğum jurnallerden müstebandır. Hatta 1301 senesi martının yirmi yedinci gününden itibaren mütemediyen üç gün yağmur düştü. Otuz birinci gününden mayısın dördüncü gününe değin otuz beş gün yağmur düşmedi. Bu civarda kar da öyledir.</p> <p>95 senesinden beri buralarda kar hamsin içinde birkaç gün serpiştirir. Lakin toprak üzerinde hiç durmaz. Ve ekseri seneler ruz-i Kasımdan mart nihayetine kadar nüzul eden hep yağmurdur. Hatta 99 senesi gerek mevsim-i zer'de ve gerek ondan sonra marta kadar sık sık ve şiddetli yağmur nüzul etti. Kesret-i matar hem nadasları hasta etti ve hem de feyz ve berekete mâni oldu.”</p>
7	2	Bandırma kazası ağnam vergisi miktarına dair
9	1	<p>Havadis-i Vilayet, Bandırma şose yolunun tamiri</p> <p>“Balıkesir'den Bandırma'ya değin geçen sene yapılmış olan şose tarikin bu sene kışta bozulan mahallerinin tamirine teşebbüs olduğu mukaddem yazılmıştı. Bandırma ve Gönen kaymakamlıklarından iş'ar olduğuna göre oraların amelesi sevkiyatına mübaşeret kılınmış olduğu misillü Giresun ve İvrindi nevâhisi hisselerinin hemen termimâtı rehin-i hitam olmuş ve mühendis Salim Efendi ve müdür Hasan Bey ve zabıta memuru Süleyman Ağa'nın bu bâbda görülen mesaisi doğrusu takdire şayan görülmüştür.</p> <p>Daha nerelerden amele geldiği ve ne gibi inşaat vuku bulduğu dahi ba'dehu tahkik ve neşr olunur. Şu hâle göre bu tarafca ba'dezin bir iş kalmayarak sâye-i umrân-vâye-i hazret-i şahanede ba'de'l-hasâd Edremit cihet-i tarikinin dahi ameliyatına mübaşeretle hüsn-i</p>

		ihitâma isali mukarrer ve bu bâbda dahi husûl-i muvaffakiyet eltâf-ı subhâniyeden muntazardır.”
9	4	A’şar müzayedesini, Talib olanların liva ve Bandırma kaza a’şar müzayede komisyonuna müracaat etmelerine dair
11	2	Bandırma kazası naibi Abdurrahman Fazlı Efendi’nin memuriyetinin üç ay uzatıldığı
11	4	Padişahın veladeti münasebetiyle Bandırma ve Kepsut’ta yapılan kutlamalara dair “Ahîren Bandırma’dan matbaaya gelen mektupta bütün devâir-i resmiye mükemmelen kandillerle limandaki vapurlar da rengârenk fenerlerle donatılmış olduğu gibi umûmen çarşı dahi açılıp dükkânlar defne yaprakları ve fenerler ile tezyin edilerek her sınıf ahalinin sâye-i şahanede nısfu’l-leyle kadar zevk ve ahenk eylediği ve Bandırma’da âramsız olan seryaver-i hazret-i şehriyârî sabık saadetli Halil Paşa Hazretleri’nin konakları da mükemmel surette donatıldığı beyan olunmuştur.”
11	4	İlanât, Merkez-i vilayet müddei-i umûmi muavinliğinden, Bandırma’ya bağlı Manyas’ın Balıklıdere köyünden Çerkes Hacı’u öldüren zanlının yakalanmasına dair
11	4	Bandırma kazasının Edincik nahiyesinde Güllük köyünde bir bahçenin borca karşılık müzayede edileceğine dair
12	1	Havâdis-i Vilayet, Bandırma ve Gönen şose yolunun ikmal için valinin nezaret ettiği
12	1	Bandırma kasabası a’şar müzayedesine dair
12	4	İlanât, Zahir müzayedesine dair, Bandırma ambarından arpa müzayedesine dair
13	1	Bandırma ve Gönen kasabasını ziyaret eden valinin vilayet merkezine döndüğüne dair
14	4	İlanât, Erdek’in Ermeni karyesinden Hacı Artin’in Bandırmalı Agopcan Efendi’ye borcuna karşılık sahip olduğu mağaza ve arsanın müzayedesine dair
15	3	Fenn-i ziraat nazariyatına tatbikan amelîyat ve tecrübe bahsinden, Bandırma’da ziraat, Gönen’e tâbi Kavak karyesi çiftliğinin zârîi 505
16	1	Bandırma kazası a’şarının müzayedesini için defterdarın gittiğine dair
16	1	Vilâyet ziraat müfettişi tarafından gönderilmiştir, Bandırma’da Yazıcıyan Agop Efendi marifetiyle “Özburun” fabrikasının orak makinesinin satışına dair

		“Erbab-ı ziraat muvacehesinde icra kılınan işbu tecrübelerden anlaşıldığı ve bâlâda beyan ve tezkâr olduğu üzere mezkûr makinelerin beheri öküzle kırk ve hayvanla elli dönüm mahalli güzelce biçiyor. Bu makinelerin fiyatı kırk liradan ibaret olup iştirası arzu olduğu takdirde Bandırma’da Yazıcıyan Agop Efendi marifetiyle sür’atle celb olunabilecektir.”
17	1	Bandırma naibi Abdurrahman Fazlı Efendi’ye İzmir pâyesî tevcihine dair
18	1	Bandırma’ya gitmiş olan defterdar Baha Beyefendinin vilayete döndüğüne dair
18	1	Bazı konuları arz etmek üzere Bandırma Kaymakamı Tahir Efendinin merkeze geleceğine dair
18	1	Bandırma, Gönen ve Erdek kazalarının a’şarının müzayedede bedellerine dair
19	1	Bandırma Limanı’nın inşasına dair “Bir zamandan beri muallakta kalmış olan Bandırma Limanı’nın inşası imtiyazı makam-ı âli-i vilayet-penâhîden Babıali’ye vuku bulan arz ve iş’âr üzerine bu kere katiyen mahalli daire-i belediyesine verilmiş ve mevcut olan iskele icabı kadar temdid edilmiş ve memleketin önüne ileride iktidar-ı mâlî nispetinde bir de rıhtım inşa kılınmak cümle-i imtiyazdan bulunmuştur. Zikrolunan limanın inşası zımında bundan evveli pek çok tarikler zuhur etmişken hükûmet-i seniyyece daire-i belediyeye ihale-i maslahat olunmasının tercih ve ihtiyar olunması sâye-i terakki-vâye-i hazret-i padişâhîde memleketin bir sür’at-i mümkinine ile imârı maksad-ı aslîsine müstenit olarak bu bâbda cânîb-i âli-i vilayet-penâhîden Bandırma Kaymakamlığı’na tebşir-i lutf-ı âlî kılındığından Bandırma ahâlisinin dahi bu nimet ve âtîfet-i seniyyenin kadir ve kıymetini bilerek el birliğiyle bu madde-i mühimmenin saha-i husûle vusulüne teşmîr-i sak-ı ihtimam etmeleri lazım gelir. Ahiren Bandırma’dan vuku bulan iş’âr üzerine limanın inşasına mübaşeret olunmak üzere fenne tatbîkan keşfiyatı yapmak ve edevât-ı defterini i’tâ eylemek üzere Nezaret-i Celîle-i Nâfia’dan bir de mühendis istenilmiştir.
19	4	İlânat, Merkez-i Vilayet Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi’nden, Bandırma’ya bağlı Manyas Nahiyesinde Germiyan mevkiinde

		meydana gelen tartışmada iki kişiyi öldüren zanlının yakalanmasına dair
20	2	Kaza a'şar müzayedesinde haberleşmede Bandırma telgraf merkezi müdürü Mahmud, muhabere memuru Hüseyin, mülazım Nâhid ve Şevket Efendilerin gayretlerine ve güzel hizmetlerine dair
21	1	Şiddetli rüzgârdan dolayı posta vapurunun Bandırma'ya gidememesine dair
21	1	Varaka, Servet-i umumiyemizi tezyid için şirketler teşkil etmeliyiz, Bandırma iskelesinin vilayetin mühim ithalat ve ihracat merkezlerinden olduğu, taşımacılığın küçük vapurlarla yapıldığı, taşımacılıkta kumpanyalara bağımlılıktan kurtulmak için ileri gelen kişilerin fikir teatisinde bulunmalarına ihtiyaç duyulduğuna dair S. N.
21	4	Müddei-i umumi muavinliğinden, Bandırma kazasından Rum milletinden Yorgaki ile Dimitri'yi yaralayan zanlı İsmail b. Tavi'l'in yakalanmasına dair
23	1	Havadis-i Vilayet, Balıkesir redif-i tâlî taburunun yakında Bandırma iskelesine çıkıp merkeze ulaşacağına dair
23	1	Dersaadet Ticaret Odası gazetesinin Bandırma limanı hakkındaki haberin kaynağı olarak Karesi gazetesini göstermesine dair
23	2	Bandırma sandık eminliğine Süleyman Efendinin tayinine dair
23	3	Bandırma'da vukua gelen yangına Manyas göllerinden getirilen sazların sebep olduğu ve tedbir olarak depo yapılması gerektiğine dair “Bandırma'dan 28 Temmuz tarihiyle bervech-i âti yazılıyor. Bandırma'nın başlıca ma'mulâtı kaba hasırdır. 90 tarihinde Bandırma'da vukua gelen harik-i kebir bu hasırları imal etmek üzere Manyas Göllerinden külliyetli olarak biçilip Bandırma'ya getirilmiş olan sazlardan ileri gelmiştir. Ara sıra dahi zuhur eden ufak tefek yangınlar yine bu sazlardan neş'et ediyor. Bandırma'nın harik tehlike ve muhâtarasından masuniyetini temin için sazların umumunu istiâba kâfi bir bâb depo inşası zımında beledî heyeti bir sene evveli bir tedbir ittihaz ve icrasını vaad etmiş olduğu hâlde henüz semere-i fiiliyesi görülemedi. Bu depo bir suret-i mümkinine ile inşa edilirse ahali-i memleketçe husûl-i emniyet ve memnuniyet olacaktır. Dört beş geceden beri Bandırma'da bazı şiddetlice ve bazı da hafifçe olarak ara sıra

		hareket-i arz vuku bulmakta ise de lehü'l-hamd nüfusça ve ebniyece telefat ve hasârât vuku bulmamıştır. (İzahtan müstağni olduğu üzere bu hasır sazi barut manendi bir şey olup öyle emniyetsiz bir hâlde bulundurulması rehin-i cevaz olamayacağından bu bâbda Bandırma Kaymakamı izzetlü Tahir Efendi'nin nazar-ı dikkati celb olunur.)”
23	4	Bandırma bidayet mahkemesi icra memuriyetinden, Bandırma'ya tâbi Edincik Kasabası'ndan Panosi Oğlu Abık'in kiliseye olan borcuna karşılık sahip olduğu zeytinliğin satışına dair
24	1	Balıkesir ve Bandırma mukaddem taburlarının Bandırma'ya çıkmış olduğuna dair
24	1	Karabiga İskelesi'nden Biga kazasına kadar ki şose yolunun yapımına dair
24	2	Bandırma ve Erdek ve Karabiga'da olduğu gibi Ayvacık kazasına bağlı Behram limanında da bir iskele yapılmasına dair
24	4	Gürcü Kumpanyası'na ait Bandırma adlı vapurun Bandırma-Dersaadet arasında geliş gidiş gün ve saatlerine dair “Gürcü Kumpanyası'nın Bandırma nâm vapuru haftada üç defa olarak Cumartesi, Salı, Perşembe günleri akşam saat on bir raddelerinde Dersaadet'ten Bandırma'ya ve Bandırma'dan dahi Pazartesi, Çarşamba, Cuma günleri akşam saat on birde Dersaadet'e hareket edeceklerinden yük ve yolcu ve emaneti olanların Bandırma'da Hacı Anaştâş oğlu Yordan Efendi'nin mağazasına müracaat eylemeleri ilan olunur.”
25	2	Maliye müfettişi Nuri Beyefendinin hesapların teftişi için merkezden Bandırma'ya hareket ettiğine dair
25	2	Nüfus memuru İsmail Efendi'nin Bandırma ve Gönen'in nüfus işlerini tahkikten sonra vilayete döndüğüne dair
25	2	Bandırma tahrirat kâtip yardımcılığına mukayyid Ahmed Efendi, mukayyitliğe de mülazım Mehmed Efendinin tayinine dair
25	4	İlânat, Bandırma şose yolu üzerindeki Karadere'de inşa olunacak köprüye dair
26	2	Bandırma kaymakamının icraatlarına dair “Bandırma'dan ber-vech-i âti yazılıyor: Kaymakamımız izzetlü Tahir Efendi bazı hususât-ı mühimmenin rü'yeti zımmında bu kere Edincik nahiyesine azimet etti. Oradan da Manyas nahiyesine gidecektir. Efendi-i mûmâileyh Edincik'e vardığında Edincik'in hükümet konağını harap bulmuş ve

		memleketin lağımları bulunmadığını dahi haber almış olmasıyla derhâl memleketin eşrafını celb ile icrâ edilmiş olan müzâkerât neticesinde lağımların belediye vâridâtından ve hükûmet konağının dahi ahali îânesinden inşası karar altına alındığı ve hatta Bandırma'dan ustalar dahi celb ettirildiği cihetle kaymamakam efendinin hıfz-ı sıhhat-i ahali ve raiyyet ve vikâye-yi şân-ı devlet emrinde bu suretle vâki olan himmet ve gayreti takdir u tahsine sezadır. Manyas'taki icraatlarını dahi ba'dehu yazarım.”
27	1	Havadis-i Vilayet, Valinin teftiş için Bandırma'ya gittiğine dair
28	1	Havadis-i Vilâyet, Valinin Bandırma ve Erdek kazalarından sonra Lâpseki ve Kal'a-i Sultaniye ziyaretine dair
29	1	Memuriyetten azledilmiş Bandırma vergi kâtibi Hüsnü imzasıyla matbaaya gelen bir telgrafnâmeye dair
29	1	Manyas nahiyesi ile Kemer Edremit (Burhaniye) kazasında maden çıkarana ruhsatname tanzim edildiğine dair
29	4	İlanat, Vilâyet Evkaf Muhasebeciliğinden, Bandırma'ya kadar inşa olunan şose yol üzerindeki Karadere nehri üzerinde inşa olunacak köprünün iki baş lambaları ile üstünün örtü ve diğer ihtiyaçları için ihaleye çıkılacağına dair
29	4	Bandırma'ya tabi Edincik nahiyesinin Hıdır köyünden çoban Tatar Abdullah'ı yaralamasından dolayı Halim'in yargılanmasına dair
30	1	Bandırma vergi kâtibi Hüsnü Efendi'nin vazifesini güzelce ifa ettiğine dair
31	1	Bandırma Belediyesi'nin harcamalarının incelenmesi için komisyon teşkiline dair “Maliye müfettişi saadetli Nuri Beyefendi marifetiyle hesâbâtına bakılmış olan Bandırma Beledisinde gayr-i ez maâşât kaldırım ve tesviye-i turuk ve iskele ve daire-i belediye inşaatı gibi masarıfata sarf edilmiş olan bir milyon yüz kırk dokuz bin bu kadar kuruşun memleketin imârâtına nazaran fâhiş görünmesinden dolayı masârifât-ı mezkûrenin tahkik ve keşfinin mukaddemâ belediyede bulunmamış bi-taraf ehl-i vukuf zevâta tevdiî zımnında bir komisyon teşkili ve doksan bin beş yüz kûsur kuruş masrafı görünen lağamların pek çok noksan yapılmış olmasından dolayı masarifin sülûsünden fazlası yed-i kitmânda kaldığı cihetle bunun da teşkil olunacak komisyona havalesi zımnında müfettiş-i mümaileyh tarafından icab-ı hâlin icrasına teşebbüs olunduğu mevsukan istihbar kılınmıştır.”
31	1	Bandırma kazası naipliğine Cemil Efendinin tayinine dair

31	4	Bandırma bidâyet mahkemesi riyaset ve icra memuriyetinden, Emirali ceziresinden Konstanti oğlu İlyâ'nın alacak davasına dair
32	1	Bandırma Belediyesi'ne kesilen para cezasına dair
32	1	Bandırma belediye sandık emininin değiştirilmesinin gerekliliğine dair
32	1	Ceridetü'l Hakâyık gazetesinde yer alan, bir İtalya'nın sahibi bulunduğu maden işletmesinin arabalarının Bandırma şosesini bozduğu haberinin aslına dair
32	2	Fıkra-yı Hükmiye, Bandırma kazasına bağlı Manyas nahiyesinde "Germiyan vakasından" dolayı bidayet mahkemesinin verdiği cezaya dair
34	1	<p>Vilayet ziraat müfettişliğinden tebliğ olunmuştur, Ziraat aletlerinin tamiri için Bandırma'da bir demirhane kurulduğuna dair</p> <p>“Vilayet Ziraat Müfettişliğinden Tebliğ Olunmuştur</p> <p>Ziraatin terakkisine hizmet eden makinelerle Avrupa-kâri demir pulluk ve tırmık ve sair müteferriatının lüzum-ı isti'mali emrinde icra kılınan bunca vesâyâyâ karşı ahalice dermeyan edilecek bir söz var ise o da edevat-ı mezkûre tamirâtı için dâhil-i vilâyette müracaat edecek bir demirhane bulunmamasıdır. Vakıa li-ecli'l-isti'mal celb olunacak demir âlât ve edevattan biri sakatlandığı hâlde tamirine muktedir ustalar olmamasından dolayı muattal kalarak ondan istifade şöyle dursun bir de beyhude masraf edilmiş olur ki ahalinin bu babdaki hakkı inkâr olunamaz.</p> <p>Şu hâle göre ziraat hususunda matlub olan tarik-i terakki mesdud demek olup her şeyden evvel onun küşadına sa'y ve ikdam bedihidir. İşte bu madde çoktan beri nazar-ı itinadan dûr tutulmamış demektir ki bu defa Bandırma'da Mısıryan Serkis ve Yazıcıyan Agop Efendilerin sermaye-yi nakdiyesi ve Avrupa'da tahsil-i fen etmiş olan Polad Efendi'nin nezâreti tahtında bir demirhane küşad edilerek Avrupa makinelerinden sakatlanıp muhtac-ı tamir olanları muntazam surette tecdid edilmekle beraber Avrupa mamulâtının aynı ve onlardan daha sağlam ve ehven surette müceddeden demir pulluk ve sair edevât-ı ziraiye dahi i'mal olduğu kemâl-i memnuniyetle görülmüştür.</p> <p>Bandırma'nın vilâyetin her cihetine kurbiyet ve münasebeti hasebiyle tamirat ve sair siparişât için müracaatta suabet görülemediğinden saye-i terakkiyât-vâye-i hazret-i padişâhîde ahâlimizin bu babdaki ihtiyacının dahi teshil edilmiş olduğunu tebşir</p>

		ile artık nev-icad ziraat makineleriyle müteferriatının isti'maline mana verecek bir cihet kalmadığını beyan ve demirhanenin müessislerinin şu hizmetlerinden dolayı kendilerine vecibe-i teşekkürü ifaya ibtidar eyleriz.”
34	2	Bandırma kazasına bağlı Manyas nahiyesinde "Germiyan Vakası" hakkındaki i'lâmdan
34	4	Bandırma icra memurluğundan, Manyas'ın Eski Çatal karyesinden Arnavut Selim Ağa'nın alacak davasına dair
34	4	Bandırmalı Göcen Ahmet zevcesi Ümmühan Hatunun Edincikli Ahmet Çavuş'tan alacağına dair
35	4	Müddei-i umumiye muavinliğinden, Yakalanarak Bandırma yönetimine teslim edilen iki eşkıyanın çaldıkları iki ata dair
35	4	Bandırma Mahkeme-i Bidâyet riyasetinden, Bandırma'da oturan Hacı Bayramoğlu Bakkal İbrahim'in Karslı Abdullah'a olan borcuna dair
36	1	İvrindi'nin Ergama köyü civarındaki simli kurşun madeninin işletme imtiyazının Balıkesir'de oturan Bandırmalı Saatçi Edhem Efendi ile Muhacir Mustafa Efendi'ye verildiği ve hafriyata başlandığına dair
37	2	Bandırma merkezine 29 Teşrinievvel 1302'den itibaren Fransızca muhaberata başlandığına dair
38	1	Gönen kazası tahrirat kâtipliğine Bandırma acente kâtibi Hüseyin Vehbi Efendinin tayini hakkında
39	1	Bandırma kasabasında açılan demirhanede her çeşit tarım aleti imal edildiği, vilâyet ziraat müfettişi Ervant Agaton'un buradan bir adet demir tirmik aldığı ve tecrübe ettiğine dair
39	4	Telgraf hattı tamirâtı için ihaleye talip olanların Bandırma ve Bigadiç idare meclislerine başvurmalarına dair
40	1	Bandırma kaymakamı Tahir Efendi'nin Manyas'ta hayvan hırsızlığı yapan yirmi kişiyi yakalamasına dair
40	1	Bandırma idare meclisi azalığına Hacı Haşim Beyin, Bandırma Bidâyet Mahkemesi ikinci kâtipliğine Hafız Hulusi Efendinin tayinine dair
40	4	Gönen'de oturan Tuti Papazyan Ohannes Efendi'nin alacaklı olduğu Moralı Abbasi ve Celali aleyhlerine Bandırma Bidâyet Mahkemesi'nden aldığı resmi belgeye dair
41	1	Liman inşaatı için bir mühendis ile kondüktörün Bandırma'ya gittiğine dair

41	1	Ziraat müfettişi Ervant Agaton'un tırmığın faydası hakkında Vilâyet Ziraat Odası'na verdiği lâyiha, Bandırma'da kurulan fabrikadan tırmık ve pulluk satın alınmasına dair
43	1	Havadis-i Vilâyet, Vilâyet defterdarı Bahaeddin Beyefendinin Bandırma ve Gönen'e gidişine dair
44	1	Havadis-i Vilâyet, Karahisar redif miralay İsmail Bey'in Balıkesir ve Bandırma taburlarının 1302 senesi kur'a muamelâtının tahkik ve teftişi için geldiğine dair
44	1	Poyraz nedeniyle vapurların Bandırma'ya gelememesi ve postanın gecikmesine dair
44	1	Bandırma'ya bağlı Manyas nahiyesinin Maltepe köyünde inşa olunan hükûmet konağına dair
44	1	Bandırma'ya bağlı Manyas nahiyesinin Işıklar köyü önündeki değirmen mahallinin ihalesine dair
44	4	İlânât, Bandırma Bidayet Mahkemesi Riyasetinden, Drandonyan Mardiros ve Emin Çavuşzade Mustafa Efendilerin hazineye olan borçlarının tesviyesi maksadıyla icra kılınan müzayedeye dair
45	1	Vilâyet defterdarı Bahaeddin Beyefendinin merkeze döndüğüne dair
47	4	Bandırma Bidayet Mahkemesi Riyasetinden, Bandırmalı Mihailoğlu Kozma Efendi'nin Manyas'ın Bolcağaç karyesinden Memişzade Mehmed Ağa zimmetindeki alacağına dair
48	1	Bandırma'daki iptidâî mekteple ilgili şikâyet mektubu, Bandırma'dan matbaaya gelen bir mektupta iptidai mektebin muallim-i evveli Ahmed Efendi'nin yeni usul öğretime vâkıf olmadığı, muallim-i sâninin çocukları daima tahkir ettiği ve kapıcı Hafız Mehmed'in de çocukları dövdüğünden bahsedildiğine dair
48	4	Bandırma İcra Dairesinden, Dersaadetli Boyacıoğlu Aleksandır Efendi'nin Edincik'e tâbi Sazlıdere köyünden Paşazade Mehmed Ağa zimmetindeki alacağına dair
48	4	Dersaadetli Boyacıoğlu Aleksandır Efendi'nin Edincik'e tâbi Sazlıdere köyünden Paşazade Ali Ağa zimmetindeki alacağına dair
49	1	Evkaf muhasebecisi Halid Bey'in Bandırma'ya gittiğine dair
49	4	Meclis-i İdare-i Vilâyetten, Bandırma'dan Balıkesir'e getirilip götürülmekte olan Dersaadet postasıyla Balıkesir'den Bigadiç'e işletilmesi kararlaştırılan posta ihalesine dair “Meclis-i İdare-i Vilâyetten, Bandırma'dan Balıkesir'e getirilip götürülmekte olan Dersaadet postasıyla Balıkesir'den Bigadiç'e işletilmesi mukarrer olan posta üç

		gönderildikte bizim bildiğimiz eski karasabanlar tarlaları nısıf derecede çiy bıraktığı ve üç dört parmaktan ziyade derin gitmediği hâlde zikr olunan tarlada müfettiş efendi tarafından bizzat kullanılan işbu demir pulluk tarlanın hiçbir tarafında bir karış çiy yer bırakma[k]sızın toprağı birbiri üzerine devirerek sekiz on parmak derinliğinde sürdükten sonra tarla bir de tırmıktan geçirilmiş ve işbu tırmık dahi pulluğun çıkardığı tezekleri parçalamakla beraber tarla derûnunda çör çöp bırakmayıp toplamış olduğunun görüldüğü memurumuzun ifadesinden anlaşılmaqla keyfiyet çiftçilerimizin nazar-ı dikkatlerine arz olunur.”
54	1	Vilâyet defterdarı Bahaeddin Beyefendinin birkaç gün önce Bandırma’ya gittiği ve yakında döneceğine dair
56	1	Filokseranın yayılmasının önlenmesi için yurt dışından her nevi meyve vesair fidanların ithalinin yasaklandığı ve bu bağlamda Bandırma iskelesine getirilen fidanların imha edildiğine dair “Flokseranın men’-i sirayeti için hariçten her nevi meyve ve saire fidanlarının ithali taht-i memnuiyete alındığı malumdur. Bu kere Bandırma kasabasından gelen bir zat, bazı kesanın Dersaadet’ten Bandırma iskelesine haylice fidanlar getirip bunları dâhil-i vilayete ithal için ilhah ve ibramda buldukları ve muteberandan bazıları da tervic-i ifadata tavassut ve delalet eylediği hâlde Bandırma Rusumat Müdürü izzetlü Hacı Hakkı Bey ifa-yı vazifeden, yani mezkûr fidanları zapttan geri durmayıp emri mucibince bunları kâmilan ihrak eylediğini beyan etmiş ve ikinci kâtip Mehmed Zeki Efendi’nin dahi ifa-yı vazifedeki gayret ve dikkatini söylemiştir. Hacı Hakkı Bey’in haber verilen hareketi pek yolunda olduğundan bundan sonra dahi o suretle ifa-yı vazifeye itina ve himmet olunmasını kendisine tavsiye ile beraber memurin-i rüsumiye-i sairenin de bu yolda icra-yı vazife eylemesi lüzumunu beyan ederiz.”
56	4	Meclis-i İdare-i Vilayetten, Bandırma şose yolunda bulunan Karadere köprüsünün ahşap kısımlarının inşa ihalesi için talip olanların vilayet idare meclisine müracaat etmelerine dair
57	1	Bandırma şose yolunun tamiri için istihdam edilen mükellef çalışanlardan bazılarının kendilerine isabet eden hisselerini yarım bıraktıklarına dair “Bandırma şose tarikinin tamiri için geçen 302 senesinde istihdam edilen amele-i mükellefeden bazılarının hisse-i musibelerini

		nâtamam bıraktıkları cihetle bunların ikmali için de Balıkesir, Bandırma, Gönen, Sındırgı, Bigadiç kazalarıyla Balya, Kepsüt nahiyelerinden amele-i mükellefe ifraz olunarak Bandırma, Gönen, Sındırgı, Bigadiç amelesi hat boyuna sevk olunmuş ve diğerlerinin nisanın on beşinci günü i'zâmı mukarrer bulunmuş olduğundan bunlara nezaretle beraber ameliyatın tesrî'i için dahi meclis-i idare-i vilayet azasından izzetlü Basri Bey memur tayin buyurulup müteheyyi-i azîmet bulunmuştur. Mîr-i mumaileyhin malum ve musaddak bulunan ehliyet ve dirayeti icabınca bu emr-i mühimmi ber-vefk-ı dilhâh-ı âlî sür'at hüsn-i tesviyeye muvaffak olacağı hakkında ümitler berkemâldir. Cenab-ı Hak tevfikini refik eyleye.”
57	1	Vilayet evrak odası kaydına göre gelen giden yazı ve telgraf sayılarına dair cetvel
58	1	Bandırma'da çıkan yangının yayılmadan kontrol altına alındığına dair
58	1	Bandırma ve diğer kazalar ağnam rüsumu miktarına dair
59	1	Bandırma a'şar müzayedede ve ihale tarihlerine dair
59	1	Bandırma şose yolunun yapımında teftişle görevli Basri Beyin göreve yerine gittiğine dair
59	1	Bandırma kaymakamı Tahir Efendinin vilâyet merkezine geldiğine dair
59	2	Bandırma kazası belediye reis ve azalarının seçimine dair
59	2	Bandırma meclis-i beledîsinden, Liman seddi yapımına dair
60	1	Bandırma bidayet mahkemesi aza mülazımlığına Matyos Efendinin tayin kılındığına dair
60	4	Bandırma'ya bağlı Manyas nahiyesinde Koşupınarı rüsumunun ihalesi icra kılınacağından talip olanların vilayet muhasebesine veya Bandırma hükümet konağına müracaat etmelerine dair
61	1	Defterdar Bahaeddin Beyefendinin tahsilat için Bandırma'ya gittiğine dair
61	1	Bandırma ve Ayvalık'ta meydana gelen küçük çaplı yangınlara dair “Nisanın yirmi altıncı pazar günü Bandırma'da Hristoridi'nin müste'ciran ikamet eylediği haneden ateş zuhur etmiş ise de lehü'l-hamd bir tarafa sirayet etmeksizin bastırıldığı Bandırma'dan ve şehri mezkûrun yirmi sekizinci salı günü Ayvalık'ta Kostanti Absan'ın hanesinden harik zuhur etmiş ise de kezalik mahâll-i saireye iras-ı

		mazarrat etmeksizin söndürüldüğü Ayvalık kazalarından bildirilmiştir.”
61	1	Padişahın doğum günü münasebetiyle Ayvalık, Bandırma, Gönen ve Kepsut'ta kutlamalar yapıldığına dair
61	1	Susurluk'tan Mektup, Bandırma şose yolunun Balıkesir - Susurluk arasındaki bölümüne dair
61	2	<p>Bandırma'da tavuklarda hastalık zuhur ettiği duyulunca olay mahalline giden ziraat müfettişi Ervant Agaton Efendinin tavuklara arız olan kolera hastalığı ve tedavi yollarına dair bir varaka kaleme aldığına dair</p> <p>“Bandırma'da tavuklarda hastalık zuhur ettiği istihbar kılınması üzerine ziraat müfettişi izzetlü Agaton Efendi Bandırma'ya i'zam kılınmıştı. Mumaileyh bu kere avdetle oralarca beş bin kadar tavuk telef olmuş olduğunu ve ol bapta lüzum görünen tedâbir-i tahaffuziyeyi icra eylediğini bilbeyan bu hastalığın nev'ini ve suret-i tedavisini mübeyyin tanzim ettiği varakayı ita etmekle ber-vech-i âfî derc olunur.</p> <p>Tavuklara Arız Olan Kolera Hastalığı Ve Suret-i Tedavisi</p> <p>Bu hastalık sârî olmasıyla zuhuru hâlinde az bir müddet zarfından yüzlerce tavuk birden telef olur. Bu hastalığa tutulan tavukların ibikleri morarıp siyahlaşmağa ve kanatları kuvvetten düşüp yere sürünmeğe ve tüyleri sertleşip dikilmeğe ve kendileri ishal olup pislikleri gayet fena kokmağa başlar ve bu sırada uyuşuk bir hâlde kalarak artık insandan kaçmazlar ve üzerlerinde alâim-i mebhusenin zuhurundan bir iki saat sonra düşüp telef olurlar. Bu hastalıktan henüz telef olmuş olan bir tavuğun kanı hurdebîn ile muayene edilirse içinde gayet ufak böceklergörmür ki telefata sebep olan bunlardır. Hastalığın zuhurunu müteakip sühûletle indifai için lazımı'l-icra bazı tertibat olup bunlara riayet olunursa hastalığın hemen önü alınır.</p> <p>Birinci – Sağlam tavuklar hastalıklı tavuklardan ayrılıp başka bir kümese veya diğer bir mahalle konulmalıdır.</p> <p>İkinci – Hastalıktan telef olan tavuklar ötede eride bırakılmayıp memleket haricinde derince çukurlar kazılarak gömülüp üzerleri kireç ile setr edilmelidir.</p> <p>Üçüncü – Hastalık zamanında kümeslerin duvarlarıyla tüneler âdeti odalar gibi badana edilircesine kireçli sularla yıkanılıp bu kireçli sulardan kümeslerin tabanındaki topraklara dahi dökülmelidir.</p>

		Veyahut on kıyye suya kırk dirhem miktarı zaç yağı ilave ile bununla yıkanılmalıdır ve hastalık kâmilen mündefi olmadıkça tavuklar harice salıverilmemelidir. Dördüncü – Tavukların içeceği sular derununa paslı demir parçaları konulduktan başka eczahanelerde bulunup (asidfenik) tabir edilen eczadan dahi bir kıyye suya iki dirhem kadar ilave edilmelidir. İşbu tavuk hastalığı bu defa Bandırma’da zuhur etmiş ve ara sıra sair mahallerde de zuhura gelmekte bulunmuş olduğundan def’i emrinde edilecek tedbir ve tertib ise masrafsız ve pek kolay bir şey bulunduğundan bu bapta köylülerimiz ile ashab-ı çiftlikâtın nazar-ı dikkatleri celb edilir.”
62	1	Vilayet merkezinde bulunan Bandırma kaymakamı Tahir Efendinin döndüğüne dair
62	1	Bandırma’da imal edilen orak makinesi hakkında bilgi almak isteyenlerin ziraat müfettişliğine müracaatına dair
62	4	Ceza dairesi riyasetinden, Bandırma’ya tabi Edincik nahiyesinin Hıdır köyünden çoban Tatar Abdullah’ı yaralamasından dolayı Halim’in yargılanmasına dair
63	1	Havâdis-i Vilayet, Vilayet defterdarı Bahaeddin Beyefendinin Bandırma’dan döndüğüne dair
63	1	Bandırma şose tarikinin tamirine memur olan Basri Beyin merkeze döndüğüne dair
63	1	Bandırma’da yabancı paraların kullanımının yaygın olduğunu ancak bunun yasak olduğu, kadınların mahallelerde haneleri önlerindeki yaya kaldırımları üzerinde çoluk çocuklarıyla oturduğu ve bu durumun çirkin bir görüntüye sebep olduğuna dair
63	1	Bandırma’da denize düşmüş çocuğun polis tarafından kurtarıldığına dair
63	1	Bandırma’da dava vekâletinde bulunan İzzet Bey’in üç ay vekâletten men’ine dair
63	1	Susığırılık’tan Mektup Aynen, Bandırma yolunda yapılan çalışmalara dair
64	1	Ziraat müfettişi Ervant Agaton Efendinin Bandırma ve Erdek’e gidişine dair
64	1	Bandırma’da ekinlerin geçen yılki verimde olduğu fiyatların da yüzde on kadar düştüğüne dair
64	1	Bandırma’ya tabi Manyas’ta kurulan Koşu panayırına dair

65	1	Havâdis-i Vilayet, Bandırma kaymakamı Tahir Efendi'ye rütbe tevcihine dair
66	1	Bandırma, Erdek, Gönen a'şârının ihalesine belediye reisi Necib Beyin görevlendirildiği
66	1	Çan, Bandırma ve Gönen panayurlarının huzurlu bir şekilde gerçekleştirildiğine dair
66	1	Adliye memurlarını tehdit etmiş olmak töhmetinden dolayı üç aydan ziyade avukatlıktan men'ine hükmolunan Bandırma'da mukîm dava vekillerinden İzzet'in cevabına dair
66	2	“Şerif” imzasıyla matbaaya gönderilen ve basıldıktan sonra çalıntı olduğu anlaşılan şiire “Bandırma'dan Birisi” imzasıyla yazılan nazireye dair
68	4	Nafia Nezareti tarafından Bandırma limanı hakkında gelen 17 Haziran 1303 tarihli cevabi telgrafnamede müddetin kifayetsizliği nedeniyle sürenin uzatıldığına dair
69	1	Kirmasti'nin Karaköy köyünde dokuz eşkıya ile ahali arasında çıkan kavgada ölen eşkıyanın Bandırma'da oturan İbrahim Pehlivan olduğu ve Bandırma Kaymakamı Tahir Efendinin olayı tahkik ve takip ettiğine dair
69	1	Bandırma, Erdek ve Gönen kazaları a'şarı ihalelerinin tamamlandığına dair
70	4	Bandırma'da oturan avukat Kirilos Efendi'nin müvekkili Midillili Mihaylo, Kirkor ve Zakarya Dadoryan'dan alacaklarına dair
71	1	Vilâyet defterdarı Ferid Beyefendinin Bandırma'ya gidişine dair
71	1	Bandırma idare meclisi azalığına Said Bey, Edincikli İbrahim Efendi ve Yordan Efendi; bidayet mahkemesi azalığına Hacı Hafız Mehmed Efendinin tayin kılındığına dair
71	1	İthalat ve ihracatı içeren istatistik cetvellerinin Bandırma rüsumât idaresinden düzenli bir şekilde tertip edilmesinin müdür ve başkâtibin himmetiyle olduğuna dair
71	3	Nazire, Bandırma'dan Mehmed Nuri
72	1	Defterdarın Bandırma'dan vilâyete döndüğüne dair
72	1	Bandırma kaymakamlığına yapılan atamaya dair
73	1	Bandırma kaymakamı Ömer Efendinin vilâyet merkezine geldiğine dair “Bandırma kaymakamı Ömer Efendi cumartesi günü merkez-i vilâyete gelerek memuriyetini mutazammın buyuruldu-i ali-i vilâyet-

		penahiye ahz ile pazar günü mahall-i memuriyetine azimet eylemiştir.”
73	1	Kazaları gezen vilâyet baytarı İbrahim Efendi matbaaya gönderdiği mektupta Bandırma’da çiçek illetinin zuhur ettiğini, memleket tabibine aşî için müracaat edenlerin de sayısının az olduğuna dair
73	2	Kısm-ı Edebî, Muharrir Efendi, Gazel Bandırmadan Mehmed Nuri
73	2	Mehmed Nuri’nin diğer bir gazeli
73	4	Bandırmalı Ali Osman’ı katil ve Kadri’yi yaralamasından dolayı zanlı hizmetkâr Dimitri’nin yargılanmasına dair
74	1	Bandırma’da oturan emekli Halil Ziyaeddin’in adının işlenmiş olduğu mührü kaybettiğine dair
75	2	Bandırma şose yolunun noksan kalan kısmının ikmaline dair
75	2	Bandırma a’şar memuru Yusuf Rahmi Efendinin Edremit mal müdürlüğüne tayinine dair
75	2	Bartın iskelesine gönderilmek üzere Bandırma’dan, Posta ücretlerine dair
76	4	Bandırma ve Edincik’in iki yıllık zeytin a’şarı ihalesine talip olanların idare meclisine müracaatına dair
77	1	Cülûs günü münasebetiyle Bandırma’da hükümet konağında tören düzenlendiğine dair
78	2	Bandırma’ya tabi Manyas’ın Hacı Osman köyünde yapılan camiye destek veren ahalinin isim ve yardım miktarlarına dair
78	2	Gazel, Bandırma’dan Ahmed Enis
78	4	Bandırma Kazasına bağlı Dutlıman köyü manastırını basarak para ve eşya çalan eşkıyanın yakalanmasına dair
79	4	Manyas’ta Dumba çiftliği mahsulatından olan zahirenin ihaleye çıkarıldığı ve talip olanların vilâyet muhasebesine müracaat etmelerine dair
80	1	Bandırma kazası idare meclisi azalığına yapılan seçime dair
80	1	Bandırma’ya bağlı Manyas’ın Hacı Osman köyünde yapılan camiye destek veren ahaliye dair
80	4	Bandırma ve Edincik’in zeytin a’şarı ihalesine talip olanların idare meclisine müracaatına dair
80	4	Bandırma’ya bağlı Edincik ve Manyas a’şarı ve Dumba Çiftliği mer’ası ihaleye çıkarıldığından talip olanların kaymakamlığa müracaat etmelerine dair
81	1	Bandırma’da mera ihalesi icra olunacağına dair

82	4	Bandırmalı Ali Osman'ı katil ve Kadri'yi yaralamasından dolayı tutuklu bulunan Mahan oğlu Agop'un hizmetkârı zanlı Dimitri'nin yargılanmasına dair
83	1	Havâdis-i Vilâyet, Valinin incelemeler için Biga, Edincik, Erdek ve Bandırma'ya gidişine dair
83	1	Edremid, Bandırma ve Erdek kazaları zeytin a'şârı müzayedede müddetlerinin uzatıldığına dair
83	2	Gazel, Bandırma'dan Ahmed Enîs
84	1	Havâdis-i Vilâyet, Valinin Bandırma'dan vilâyet merkezine döndüğüne dair
84	1	Askerî idaresi Bandırma kazası taburuna tâbi bulunan Kepsut nahiyesinde askere alım kur'a işlemlerinin gerçekleştirildiğine dair
85	1	Bandırma kazası tahrirat kâtipliğine Gönen tahrirat kâtibi Hüseyin Vehbi Efendinin tayinine dair
85	3	Bandırma'dan Ahmed Enîs Efendi'nin gazeline nazîre, Bandırma'dan Mehmed Nûrî
86	2	Havadis-i Vilayet, Cısr-i Hamîdiye'nin resm-i küşadı, Bandırma şose yolu üzerinde Karadere nehri üzerinde yapılan Hamidiye köprüsüne dair “Cısr-i Hamîdiye'nin resm-i küşadı Nam-ı nami-i cihan-baniye mensub olarak Bandırma şose tarihinin güzergâhında vaki' Karadere nehr-i kebirine inşa ettirilmekte bulunan Hamidiye cısr-i cesîmi saye-i umran-vaye-i hazreti zıllullahide pezira-yı hüsn-i hitam olduğu cihetle teşrin-i saninin üçüncü salı günü resm-i küşadı icra olunarak oraya toplanmış olan binlerce halk tarafından da'avat-ı mefruze-i hazret-i padişahinin bu vesile-i hasene ile de tekrar ve tezkâr kılındığı bu işe me'muren ol taraflarda bulunan Meclis-i İdare-i Vilayet azasından izzetlü Basri Bey canibinden makam-ı vala-yı vilayet-penahiye vürud eden tahriratta bildirilmekle tezyin-i sahife-i şükran olundu.”
86	2	Bandırma şose yolunda inşa edilerek resmi açılışı icra olunan Hamidiye köprüsünün başında bir de karakol hane inşasına dair
88	1	Bandırma şose yoluna memur edilen Basri Beyin görevini tamamladığına dair
89	1	Maliye müfettişinin Bandırma, Erdek, Gönen kazalarını teftiş gittiğine dair

90	1	Terhis olan askerlerin Necid ve Ticaret-i Bahrî adlı vapurlarla Bandırma iskelesine ulaştıkları ve her türlü kolaylık ve yardımın gösterildiğine dair
90	1	Maliye müfettişinin Bandırma'da maliyenin tetkikatiyle meşgul bulunduğu dair
90	4	Bandırma liman seddi ihalesi için talip olanların Bandırma idare meclisine müracaatına dair
90	4	Bandırma Kazasına bağlı Dutliman köyü manastırını basarak para ve eşya çalan eşkıyanın teslimi aksi halde giyaben yargılanacaklarına dair
91	1	Bandırma iskelesinde muhacirler ile askerlerden vergi alındığına dair Tercüman-ı Hakikat gazetesinin haberinin yanlış olduğu hakkında
92	1	Bandırma rüsumat memuru Hacı Hakkı Bey'e rütbe-i saniye tevcihine dair
92	4	Midilli'de oturan Mihailo Kompa Efendi'nin Bandırma'lı Zakarya Dadoryan ve Arzumaniyan Kirkor zimmetlerinde bulunan alacağını tahsiline dair
93	4	Bandırma Bidayet Mahkemesinin i'lâmıyla Miranidiyan Karabet Efendi'nin Mıgırdıç ve Karabet Parmaksızyanlar ile Ohannes Ananyan'dan alacağının tahsiline dair
95	2	Bandırma liman seddi için sekiz gün içinde daha aşağı fiyatla talip olunmazsa ihalenin Peremeli dalyancı Panako üzerinde kalacağına dair
97	1	Bandırma kazası dâhilinde Manyas müdürlüğüne Balat (Dursunbey) müdürü Mehmed Efendinin tayinine dair
97	4	Bandırma kasabasında oturan Rum milletinden Hıristakyani oğlu Yorgaki ile Ananosti oğlu Dimitri'nin yolunu keserek para talebiyle kendilerini yaralayan İsmail'in yargılanmasına dair
98	1	Sekiz yıl aradan sonra yoğun kar yağışı ve sonrasında karların erimesiyle hâsil olan sulardan ve durmadan yağın yağmurlardan hasar vukua gelmiştir. Bu bağlamda Bandırma şose yolunda birkaç menfezin su aldığına ve ovadaki tarlaların çoğunu dahi su kapladığına dair “Kânunusâninin yirmi altıncı salı gecesi ile yirmi dokuzuncu cuma günü şehrimize yarım arşın irtifaında kar yağarak yollar kapanmış ve Dersaadet telgraf direkleri dahi kırılarak emr-i muhaberat munkatı olmuş olduğu hâlde bir hafta sonra yani yine geçen salı gününden

		<p>beri karlar eriyerek mürur ve ubur kolaylaşmış telgraf direkleri dahi diktirilerek devam-ı muhaberata başlanılmıştır.</p> <p>Eyyam-ı mezkûrede buraya nüzul eden berf, mülhakatın her tarafına dahi kesretli düşüp karların erimesini müteâkip hâsıl olan sulardan ve lâ-yenkati yağın yağmurlardan az çok hasar vukua gelmiş şöyle ki Bigadiç'te Simav nehr-i kebiri üzerinde vâki cısr-i cesim ile Kepsut'taki Kele köprüsünün nısfını ve Bandırma şose yolunda birkaç menfezi su almış ve ovadaki tarlalardan ekserini dahi su istiâb etmiş olduğu haber alınmıştır.</p> <p>Sekiz seneden beri buralara bu kadar çok kar ve yağmur yağmamış idi. Karın nüzülüyle mâil-i inhidam olan duvarların gereği gibi yumuşamış olmasından dolayı derûn-ı kasabada birkaç duvar yıkılmış ve lehû'l-hamd nüfusça telefât işitilmemiş ise de o makule duvarların her zaman bâ-husus böyle yaşlık zamanlarda göçmek tehlikesi derkâr idüğünden daire-i belediyenin bu cihete itina etmesi lazım gelir.”</p>
98	1	Kânunusaninin 26'ncı günü Bandırma'da şiddetle esen poyraz nedeniyle limandaki Yunan tebaasından kaptan Yani'ye ait Gulaş adlı gemi karaya vurduğu ve taşıdığı buğdayın çoğunun ziyan olduğuna dair
98	4	Karesi postası taşımacılık ihalesine katılmak isteyenlerin Bandırma kazası idaresine meclisine müracaat eylemelerine dair
99	1	Kepsut nahiyesinde oturan Bandırmalı Ligor'un at arabası ile Kelle deresinden geçerken arabanın devrildiğine, atların telef olurken sürücüsünün kurtarıldığına dair
100	1	Aşırı yağmur yağışı nedeniyle Bandırma'ya bağlı Manyas nahiyesindeki Karadere nehrinin taşıdığı bazı köylerin ekinleri ile hayvanlarının zarar gördüğüne dair
100	1	Şubat'ın 15'inci salı gecesi hafifçe olarak Bandırma'da iki defa deprem olduğuna dair
100	4	Bandırma kazasında bulunan Dumba mer'asının ihalesine dair
101	1	Tarık gazetesinin 1409 numaralı nüshasında çıkan Bandırma'da alınan vergilere ilişkin haberin doğrusunun Bandırma Kaymakamlığından öğrenildiğine dair
101	4	Bandırma İskelesi rüsumu ve kile kantar rüsumu ihalesinin Martın 5'inci günü icra kılınacağına Bandırma Kaymakamlığından bildirildiğine dair

102	4	Bandırma İskelesi rüsümü ve kile kantar rüsümü kesin ihalesinin Martın 14'üncü günü icra kılınacağına dair
102	4	Bandırma kazasına tâbi Manyas nahiyesinde Balıklıdere köylü Çerkes muhacirlerden Hacof'un katlinden dolayı cinayetle itham edilen Şarok'un yargılanmasına dair
103	4	1304 senesi Martı başından Şubatı sonuna kadar Dersaadet'e gönderilmesi gereken hazine denklelerinin Bandırma İskelesine kadar nakli ihalesine dair
103	4	1304 senesi Martı başından Şubatı sonuna kadar Balıkesir'den Bandırma'ya ve Bandırma'dan Balıkesir'e haftada iki defa getirilip götürülecek Dersaadet postasıyla haftada bir defa hayvan ile Balıkesir'den Bigadiç'e ve Bigadiç'ten Balıkesir'e götürülüp getirilecek Bigadiç postası ihalesine dair
104	2	Gazel, Bandırma'dan Mehmed Nuri
104	4	Bandırma kazasına bağlı Aydıncık nahiyesinde Sakarlı köylü çoban Tatar Abdullah'ı darp ve yaralayan zanlı Halim bin Mehmed'in cürmü sabit olup yedi sene müddetle küreğe konulmasına dair
104	4	A'şâr borcunun tahsili maksadıyla Bandırma'da oturan Tahiroğlu Hüseyin Ağa'nın hacizdeki mallarının satışına dair
105	1	Osman Pazarı muhacirlerinden Mehmed Pehlivan Bandırma'da misafir kaldığı Raif Bey Hanı'nda han hizmetçisi bulunan Rumeli muhacirlerinden Köstenceli İsmail'i yaralayıp firar ettiği ancak daha sonra yakalandığına dair
105	1	Bandırma kasabası ahalisinden Şükrü Efendi'nin Martın 6'ncı günü Manyas'ın Kazak köyünden iki erkek ile bir hatunu yaraladığına dair
105	1	1303 senesi martından şubat sonuna değin bir sene zarfında vilâyetçe 385 giden ve 310 gelen evrak kaydedildiğine dair

EXTENDED ABSTRACT

Karesi newspaper has an important place in the press life of the city as it is the first newspaper published in Balıkesir. There is information about Bandırma in 209 news items in the newspaper. These are classified and grouped under the following headings: zoning activities, public order, agriculture and animal husbandry, appointments, disasters, inspection, military service, literature and other.

Most of the zoning activities consist of the construction of the bridge named Hamidiye on the Balıkesir - Bandırma stabilized road. Another important activity is the construction of ports and piers. The zoning works have been the subject of many news, the decisions made by the central government and the tenders opened have been announced to the reader. In February 1888, the roads were closed due to heavy snowfall and even telegraph poles were broken and communication was lost. Then the bridges collapsed due to the melting of snow and the continuous rain.

The newspaper mentions a large bridge to be built over the Karadere river on the road route. The bridge, whose construction was completed and officially opened on November 15, 1887, was named Hamidiye. It is understood that the bridge was strengthened in the following years.

Port construction is a part of the development activities. The permission to build ports and piers was given to Bandırma Municipality upon the request of the people. It is reflected in the archive records that the port and the dock could not be completed for many years.

In an article to be evaluated under the title of education, it was stated that a teacher who knew the new style of education was needed for the primary school to be opened, and it was announced that those who aspire should apply to the education council. Due to the semi-official nature of the newspaper, officer appointments and assigned ranks are encountered in almost every issue. In general, such news is conveyed to the reader under the title of appointments.

Under the title of natural disasters, issues such as fire, earthquake, strong wind, excessive rain, heavy snowfall and its effects came to the fore. In one news, reeds are shown as the cause of the great fire that took place in Bandırma. The main manufacture of the district is coarse wicker. Reeds, which were cut and brought from Lake Manyas in large quantities to manufacture these mats, are the cause of even small fires from time to time. Getting rid of this danger will be possible with the construction of a warehouse where the reeds can be placed.

There are many articles about agriculture and agriculture in the newspaper. From time to time, informative articles to farmers and introducing new methods have been published. Agricultural inspector Ervant Agaton Efendi went to the towns of Bandırma and Erdek to personally apply the scientific measures for silkworm seeds. The inspector introduces machines such as iron plows and harrows that help the development of agriculture, and announces that a forge has been opened in Bandırma under the control of Polad Efendi.

When we look at the news, it is seen that many cases such as murder, injury, theft, rape, and receivables are brought to the judiciary. Sometimes there was disagreement between the immigrants and the surrounding villages. Village raiding, looting and animal theft, which can be included under this title, have also been the subject of the news.

It is seen that the officers of the central organization visited the district for inspection purposes. Collection of taxes, population transactions, auditing of financial affairs, collection of taxes are some of the reasons for visiting.

Issues such as tithe auction news, recruitment procedures, facilitating those who joined the army and those who were discharged constitute other news headlines. Under the other heading, it talks about the mines extracted in the province. It was announced that celebrations were held in Bandırma and Kepsut on the occasion of the birth of the Sultan. Provincial veterinarian İbrahim Efendi reported that smallpox had emerged in Bandırma and that few people applied to the hometown doctor for vaccination.

As a result, it is important to find traces of Bandırma in more than 200 news stories in the Karesi newspaper, which was published at the end of the 19th century. It is clear that the evaluation of this information will contribute to the history and culture of the city.